

**Нормативно-правові акти  
у сфері участі громадянського суспільства  
у виробленні й аналізі державної та місцевої політики**

**Зміст**

| <b>№</b> | <b>Назва</b>                                                                                                                                                                     | <b>Стор.</b> |
|----------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|
| 1        | Закон України Про Кабінет Міністрів України (від 21 грудня 2006 року №14) <i>(витяг)</i>                                                                                         | 2            |
| 2        | Регламент Кабінету Міністрів України (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 8 липня 2009 р. № 712) <i>(витяги)</i>                                               | 3-12         |
| 3        | Закон України Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності (від 11 вересня 2003 року №1160-IV) <i>(витяги)</i>                                    | 13-21        |
| 4        | Про затвердження методик проведення аналізу впливу та відстеження результативності регуляторного акта. Постанова КМУ (від 11 березня 2004 р. №308)                               | 22-25        |
| 5        | Указ Президента України Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики (від 15 вересня 2005 року №1276/2005)                                | 26- 27       |
| 6        | Порядок сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 5 листопада 2008 р. №976)          | 28-29        |
| 7        | Про додаткові заходи щодо забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики (постанова Кабінету Міністрів України від 26 листопада 2009 р. № 1302) | 30-33        |
| 8        | Про затвердження Порядку залучення громадян до формування та реалізації державної політики (постанова Кабінету Міністрів України від 6 січня 2010 р. № 10)                       | 34-38        |
| 9        | Концепція сприяння органами виконавчої влади розвитку громадянського суспільства (схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21 листопада 2007 р. N 1035-р)          | 39-42        |

## **ЗАКОН УКРАЇНИ**

Про Кабінет Міністрів України (витяг)  
( Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2007, N 11, ст.94 )

Цей Закон відповідно до Конституції України ( [254к/96-ВР](#) ) визначає організацію, повноваження і порядок діяльності Кабінету Міністрів України.

...

### **Розділ VIII. ВІДНОСИНИ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ З ІНШИМИ ДЕРЖАВНИМИ ОРГАНАМИ, ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ОБ'ЄДНАННЯМИ ГРОМАДЯН**

- ...
- Стаття 42.** Відносини Кабінету Міністрів України з органами місцевого самоврядування
1. Кабінет Міністрів України спрямовує діяльність органів виконавчої влади на сприяння ефективному функціонуванню та розвитку місцевого самоврядування, додержання визначених законом прав органів місцевого самоврядування, забезпечує взаємодію центральних і місцевих органів виконавчої влади з органами місцевого самоврядування у вирішенні питань місцевого значення, зокрема економічного, соціального та культурного розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць.
  2. Проекти актів Кабінету Міністрів України, що безпосередньо стосуються питань функціонування місцевого самоврядування чи інтересів територіальних громад, попередньо надсилаються відповідним органам місцевого самоврядування для розгляду.
  3. Кабінет Міністрів України в порядку, визначеному законом, за рахунок коштів, передбачених у Державному бюджеті України, компенсує витрати органів місцевого самоврядування, що виникли внаслідок рішень Кабінету Міністрів України, інших органів виконавчої влади.
  4. Кабінет Міністрів України може вносити на розгляд Верховної Ради України проекти законів про надання органам місцевого самоврядування окремих повноважень органів виконавчої влади. Одночасно Кабінет Міністрів України подає пропозиції про фінансування здійснення таких повноважень у повному обсязі за рахунок коштів Державного бюджету України або шляхом віднесення до місцевого бюджету окремих загальнодержавних податків, а також передачі в комунальну власність чи в користування органів місцевого самоврядування відповідних об'єктів державної власності.
  5. Кабінет Міністрів України відповідно до Конституції ( [254к/96-ВР](#) ) та законів України забезпечує здійснення контролю за виконанням органами місцевого самоврядування наданих їм повноважень органів виконавчої влади.

- Стаття 43.** Відносини Кабінету Міністрів України з об'єднаннями громадян
1. Кабінет Міністрів України безпосередньо або через органи виконавчої влади забезпечує реалізацію передбачених законом прав об'єднань громадян.
  2. Кабінет Міністрів України розглядає пропозиції об'єднань громадян з питань, що належать до його компетенції.

...

Голова Верховної Ради України                      О.МОРОЗ  
м. Київ, 21 грудня 2006 року  
N 514-V

**ЗАТВЕРДЖЕНО**  
**постановою Кабінету Міністрів України**  
**від 8 липня 2009 р. № 712**

## **РЕГЛАМЕНТ**

### **Кабінету Міністрів України (витяги)**

Регламент Кабінету Міністрів України (далі — Регламент) встановлює порядок проведення засідань Кабінету Міністрів України (далі — Кабінет Міністрів), підготовки та прийняття рішень, визначає інші процедурні питання його діяльності.

#### **Розділ 1. Загальні положення**

##### **§ 3. Взаємодія з громадськістю**

Кабінет Міністрів інформує громадськість про свою діяльність, залучає громадян до процесу прийняття рішень з питань, що мають важливе суспільне значення.

Кабінет Міністрів залучає до прийняття рішень з питань, що стосуються соціально-трудової сфери, всеукраїнські профспілки, їх об'єднання та всеукраїнські об'єднання організацій роботодавців.

#### **Розділ 3. Засідання Кабінету Міністрів**

##### **Глава 3. Доведення рішень до виконавців**

##### **§ 26. Інформування громадськості**

1. Секретаріат Кабінету Міністрів забезпечує інформування громадськості про рішення, прийняті на засіданні Кабінету Міністрів.
2. З метою інформування громадськості надаються прес-релізи, організовуються прес-конференції, брифінги членів Кабінету Міністрів, оприлюднюються відповідні матеріали у друкованих та електронних засобах масової інформації.

#### **Розділ 5. Підготовка проектів актів Кабінету Міністрів**

##### **Глава 2. Процедура підготовки**

##### **§ 42. Загальні вимоги**

1. Проекти актів Кабінету Міністрів готуються на основі та на виконання Конституції і законів України, указів Президента України, постанов Верховної Ради, рішень Кабінету Міністрів, а також за ініціативою членів Кабінету Міністрів, центральних органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій.
2. Проекти актів Кабінету Міністрів, що стосуються укладення, виконання та припинення дії міжнародних договорів України, готуються відповідно до Закону України "Про міжнародні договори України".
3. Проекти регуляторних актів Кабінету Міністрів готуються з урахуванням особливостей, передбачених Законом України "Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності", та відповідно до Методики проведення аналізу впливу регуляторного акта, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 11 березня 2004 р. № 308 (Офіційний вісник України, 2004 р., № 10, ст. 612).
4. Проекти розпоряджень Кабінету Міністрів з кадрових питань та з питань нагородження Почесною грамотою Кабінету Міністрів готуються в установленому Кабінетом Міністрів порядку.
5. Проекти актів Кабінету Міністрів оформляються згідно з Правилами підготовки проектів актів Кабінету Міністрів України, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 6 вересня 2005 р. № 870 (Офіційний вісник України, 2005 р., № 36, ст. 2200).

##### **§ 43. Головний розробник та заінтересовані органи**

1. Головним розробником проекту акта Кабінету Міністрів є орган, який здійснює його підготовку.

2. Підготовку проектів актів Кабінету Міністрів здійснюють відповідно до своєї компетенції міністерства, інші центральні органи виконавчої влади, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації.
3. Підготовку проектів актів Кабінету Міністрів, які вносяться на його розгляд Міністром Кабінету Міністрів, з питань, що належать до його компетенції, здійснює Секретаріат Кабінету Міністрів.
4. Якщо питання, що потребує врегулювання, належить до компетенції кількох органів виконавчої влади, головним розробником проекту акта Кабінету Міністрів є орган, компетенція якого у відповідній сфері правового регулювання є домінуючою. Інші органи виконавчої влади, що відповідно до компетенції беруть участь у розробленні проекту акта або його погодженні, є заінтересованими органами.
5. Головний розробник зобов'язаний погодити проект акта Кабінету Міністрів з усіма заінтересованими органами, а також з Мінфіном та Мінекономіки (за винятком проекту розпорядження з кадрових питань).
6. Головний розробник організовує, спрямовує і координує роботу заінтересованих органів з підготовки проекту акта Кабінету Міністрів, вживає вичерпних заходів для врегулювання розбіжностей та проводить узгоджувальні процедури (консультації, наради, робочі зустрічі тощо).
7. До розроблення проекту акта Кабінету Міністрів можуть залучатися за згодою народні депутати України, науковці та інші фахівці, а також представники об'єднань громадян. Головний розробник під час підготовки проекту акта Кабінету Міністрів з питань, що стосуються соціально-трудової сфери, в обов'язковому порядку надсилає його уповноваженому представнику від всеукраїнських профспілок, їх об'єднань та уповноваженому представнику від всеукраїнських об'єднань організацій роботодавців.

#### **§ 45. Аналіз та розрахунки**

1. Під час розроблення проекту акта Кабінету Міністрів головний розробник аналізує стан справ у відповідній сфері правового регулювання, причини, які зумовлюють необхідність підготовки проекту, визначає предмет правового регулювання, механізм вирішення питання, що потребує врегулювання, а також робить прогноз результатів реалізації акта та визначає критерії (показники), за якими оцінюватиметься ефективність його впровадження.
2. Якщо реалізація акта потребує фінансування з державного чи місцевого бюджетів або може призвести до втрати доходів, головний розробник проводить необхідні фінансово-економічні розрахунки.
3. Фінансово-економічні розрахунки під час підготовки проекту акта Кабінету Міністрів проводяться за методикою, що розробляється та затверджується Мінфіном.

#### **§ 47. Опрацювання на відповідність європейським стандартам у сфері дотримання прав людини**

1. Проект постанови Кабінету Міністрів, а також проект розпорядження Кабінету Міністрів про схвалення концепції реалізації державної політики у відповідній сфері, концепції державної цільової програми та концепції закону, що зачіпає права та свободи, гарантовані Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод, підлягає опрацюванню з урахуванням положень зазначеної Конвенції та практики Європейського суду з прав людини. При цьому головний розробник визначає:
  - 1) чи містяться у проекті акта положення, що зачіпають права та свободи, гарантовані Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод;
  - 2) яких положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод стосується проект акта.
2. Головний розробник забезпечує врахування у проекті акта Кабінету Міністрів положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.
3. Результати опрацювання проекту акта Кабінету Міністрів відображаються головним розробником у довідці (додаток 2).

### **Глава 3. Погодження та консультації**

#### **§ 48. Процедура погодження**

1. Головний розробник надсилає заінтересованому органу проект акта Кабінету Міністрів, завізований керівником органу, який є головним розробником, разом з пояснювальною запискою, а також порівняльною таблицею (якщо проектом акта передбачено внесення змін до інших актів Кабінету Міністрів).
2. Заінтересований орган зобов'язаний за зверненням головного розробника у визначений ним строк взяти участь в опрацюванні та погодженні проекту акта Кабінету Міністрів у частині, що стосується його компетенції.
3. Свою позицію щодо проекту акта Кабінету Міністрів керівник заінтересованого органу доводить до відома головного розробника шляхом надсилення листа, до якого у разі відсутності зауважень додається також завізований ним проект акта. Позиція керівника заінтересованого органу може бути доведена до головного розробника через уповноважену ним особу шляхом надсилення листа за підписом такої особи.
4. Заінтересований орган зобов'язаний чітко обґрунтувати свою позицію щодо проекту акта Кабінету Міністрів, а у разі необхідності також викласти окремі положення проекту у відповідній редакції.
5. Якщо заінтересованим органом є центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується та координується міністром, позиція такого органу щодо проекту акта Кабінету Міністрів повинна бути погоджена відповідним міністром.
6. Якщо у позиціях головного розробника і заінтересованого органу щодо проекту акта Кабінету Міністрів є розбіжності, які не можуть бути врегульовані на рівні фахівців таких органів, керівник органу, який є головним розробником, та керівник заінтересованого органу зобов'язані особисто провести узгоджувальні процедури, передбачені пунктом 6 § 43 цього Регламенту.
7. Для оперативного обміну інформацією під час опрацювання та погодження проекту акта Кабінету Міністрів головний розробник та заінтересовані органи використовують електронну пошту та інші засоби зв'язку.

#### **§ 52. Інтереси регіонів**

1. Проекти актів Кабінету Міністрів з питань розвитку адміністративно-територіальних одиниць головний розробник погоджує з відповідними місцевими держадміністраціями, які у визначений головним розробником строк повідомляють йому свою позицію в порядку, встановленому пунктом 3 § 48 цього Регламенту.
2. Проекти актів Кабінету Міністрів з питань, що стосуються функціонування місцевого самоврядування чи інтересів територіальних громад, головний розробник надсилає відповідним органам місцевого самоврядування для ознайомлення та у разі надходження пропозицій від зазначених органів розглядає їх під час опрацювання таких проектів.

#### **§ 53. Громадське обговорення**

1. Головний розробник організовує громадське обговорення проектів актів Кабінету Міністрів, що мають важливе суспільне значення і стосуються прав та обов'язків громадян.
2. Громадське обговорення проектів актів Кабінету Міністрів здійснюється згідно з Порядком проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 15 жовтня 2004 р. № 1378 (Офіційний вісник України, 2004 р., № 42, ст. 2773).

### **Глава 8. Концептуальні засади реалізації державної політики**

#### **§ 68. Політична пропозиція**

1. Для вирішення питань суспільно-економічного життя, які потребують визначення концептуальних засад реалізації державної політики, пріоритетів та стратегічних напрямів соціально-економічного розвитку, послідовності дій, вибору оптимальних шляхів, механізму і засобів розв'язання проблеми, проведення реформ, розробляються політичні пропозиції щодо реалізації державної політики, які подаються на розгляд Кабінету Міністрів за формою згідно з додатком 9.

2. Політична пропозиція вноситься на розгляд Кабінету Міністрів разом з концепцією реалізації державної політики у відповідній сфері.
3. До політичної пропозиції додаються перелік критеріїв, за якими оцінюється ефективність результатів її реалізації, та порядок проведення моніторингу реалізації (додаток 10), а також комунікативний план, у якому зазначаються заходи щодо висвітлення у засобах масової інформації відповідного рішення Кабінету Міністрів (додаток 11).
4. Політична пропозиція, подана з порушенням вимог цієї глави, підлягає поверненню у порядку, встановленому пунктом 4 § 63 цього Регламенту.
5. Політична пропозиція береться за основу під час підготовки планів заходів, проектів законів та інших актів законодавства.
6. За результатами розгляду політичної пропозиції Кабінет Міністрів приймає розпорядження про схвалення концепції реалізації державної політики у відповідній сфері. Проект такого розпорядження готується та подається на розгляд Кабінету Міністрів у порядку, встановленому главами 2—5 цього розділу.
7. Концепція реалізації державної політики у відповідній сфері базується на оптимальному варіанті розв'язання проблеми та містить такі розділи:
  - проблема, яка потребує розв'язання;
  - мета і строки реалізації політичної пропозиції;
  - шляхи і засоби розв'язання проблеми;
  - очікувані результати;
  - обсяг фінансових, матеріально-технічних, трудових ресурсів та джерела фінансування.

#### **§ 69. Концепція закону**

1. Концепція закону розробляється та подається на розгляд Кабінету Міністрів з урахуванням вимог, установлених до концепції реалізації державної політики у відповідній сфері.
2. Концепція закону подається Кабінетові Міністрів не пізніше ніж за два місяці до завершення строку, встановленого для розроблення закону.

#### **§ 70. Концепція державної цільової програми**

Концепція державної цільової програми розробляється та подається на розгляд Кабінету Міністрів відповідно до вимог, установлених Законом України "Про державні цільові програми".

### **Розділ 10. Здійснення повноважень Кабінету Міністрів у відносинах з органами виконавчої влади, державними господарськими об'єднаннями, підприємствами, установами та організаціями**

#### **Глава 1. Здійснення повноважень у відносинах з центральними органами виконавчої влади, державними господарськими об'єднаннями, підприємствами, установами та організаціями**

##### **§ 98. Взаємодія**

1. Центральні органи виконавчої влади, взаємодіючи з Кабінетом Міністрів:
  - 3) регулярно інформують громадськість про стан виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів, проводять роз'яснювальну роботу щодо змісту, цілей та механізму реалізації державної політики у відповідній сфері;
  - 4) приймаючи рішення у межах наданих повноважень з питань, які мають важливе соціально-економічне значення і стосуються життєвих інтересів громадян, проводять консультації з Прем'єр-міністром, Першим віце-прем'єр-міністром, віце-прем'єр-міністрами;

#### **Глава 3. Здійснення повноважень у відносинах з місцевими держадміністраціями**

##### **§ 104. Моніторинг діяльності**

Кабінет Міністрів визначає членів Кабінету Міністрів, відповідальних за взаємодію з Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими держадміністраціями (далі – уповноважені представники Кабінету Міністрів). Завданням уповноважених представників Кабінету Міністрів є сприяння реалізації Радою міністрів Автономної Республіки Крим і місцевими держадміністраціями державної

політики, виконанню ними Програми діяльності Кабінету Міністрів, інших державних програм у відповідних регіонах, інформування Кабінету Міністрів про результати діяльності зазначених органів.

#### **§ 106. Взаємодія**

1. Обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації у взаємодії з Кабінетом Міністрів:
  - 2) беруть участь в організації громадського обговорення відповідних проектів актів законодавства, які готуються центральними органами виконавчої влади для розгляду Кабінетом Міністрів;
  - 3) розглядають надіслані центральними органами виконавчої влади проекти актів законодавства з питань розвитку адміністративно-територіальних одиниць та подають свої зауваження і пропозиції;
  - 4) регулярно інформують громадськість про стан виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів, проводять роз'яснювальну роботу щодо цілей та механізму реалізації державної політики у відповідному регіоні;

### **Розділ 15. Відносини Кабінету Міністрів з органами місцевого самоврядування та громадськістю**

#### **Глава 1. Відносини з органами місцевого самоврядування**

##### **§ 166. Порядок взаємодії**

1. Кабінет Міністрів розглядає на своїх засіданнях питання щодо стимулювання розвитку регіонів (територій), інші питання, пов'язані з функціонуванням місцевого самоврядування, заслуховує звіти керівників органів виконавчої влади про виконання органами місцевого самоврядування делегованих їм повноважень органів виконавчої влади.
2. Кабінет Міністрів залучає органи місцевого самоврядування до обговорення проектів нормативно-правових актів, ініційованих Кабінетом Міністрів, з питань, що стосуються інтересів територіальних громад, проводить консультації із всеукраїнськими асоціаціями органів місцевого самоврядування у порядку, встановленому Законом України "Про асоціації органів місцевого самоврядування".

##### **§ 167. Розгляд пропозицій (звернень)**

1. Пропозиції (звернення) органів місцевого самоврядування, адресовані Кабінетові Міністрів, Прем'єр-міністрові, Першому віце-прем'єр-міністрові, віце-прем'єр-міністрам, розглядаються за процедурою, визначеною пунктами 6 і 7 § 11 цього Регламенту.
2. Про результати розгляду пропозицій (звернень) органам місцевого самоврядування повідомляє у місячний строк Прем'єр-міністр, Перший віце-прем'єр-міністр, віце-прем'єр-міністри або уповноважена ними посадова особа.
3. Пропозиції (звернення) органів місцевого самоврядування, що стосуються питання, вирішення якого не належить до повноважень Кабінету Міністрів, Секретаріат Кабінету Міністрів надсилає протягом п'яти днів за належністю відповідному органу чи посадовій особі для надання у місячний строк відповіді, про що повідомляється органам місцевого самоврядування.

#### **Глава 2. Відносини з громадськістю**

##### **§ 168. Інформування**

1. Кабінет Міністрів створює умови для здійснення громадського контролю за діяльністю органів виконавчої влади шляхом оприлюднення звітів за результатами моніторингу виконання своїх рішень та іншої інформації про свою діяльність у засобах масової інформації, на офіційному веб-сайті Кабінету Міністрів (Єдиному веб-порталі органів виконавчої влади), проведення роз'яснювальної роботи щодо цілей, змісту та механізму реалізації державної політики.
2. Кабінет Міністрів з питань, що належать до його компетенції, забезпечує надання об'єднанням громадян інформації, необхідної для досягнення їх цілей і виконання відповідних завдань.

#### **§ 169. Консультації**

Кабінет Міністрів забезпечує проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики за процедурами, визначеними § 53 цього Регламенту.

#### **§ 170. Розгляд пропозицій (звернень)**

1. Пропозиції (звернення) об'єднань громадян, адресовані Кабінетові Міністрів, Прем'єр-міністрові, Першому віце-прем'єр-міністрові, віце-прем'єр-міністрам з питань, що належать до повноважень Кабінету Міністрів, розглядаються за процедурою, визначеною пунктами 6 і 7 § 11 цього Регламенту.
2. Про результати розгляду пропозицій (звернень) об'єднанням громадян повідомляє у місячний строк Прем'єр-міністр, Перший віце-прем'єр-міністр, віце-прем'єр-міністри або уповноважена ними посадова особа.
3. Пропозиції (звернення) об'єднань громадян, що стосуються питання, вирішення якого не належить до повноважень Кабінету Міністрів, Секретаріат Кабінету Міністрів надсилає протягом п'яти днів за належністю відповідному органу чи посадовій особі для надання у місячний строк відповіді, про що повідомляється об'єднанням громадян.

#### **§ 171. Громадська рада**

Для забезпечення співпраці з громадськістю при Кабінеті Міністрів утворюється Громадська рада, порядок утворення та діяльності якої визначається Положенням, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 15 жовтня 2004 р. № 1378 (Офіційний вісник України, 2004 р., № 42, ст. 2773).

#### **§ 172. Задоволення інформаційного запиту**

1. Інформаційний запит об'єднання громадян щодо доступу до офіційних документів, запит щодо надання письмової або усної інформації про діяльність Кабінету Міністрів, що надійшов до Кабінету Міністрів, Секретаріат Кабінету Міністрів вивчає на предмет можливості його задоволення.
2. За результатами вивчення запиту Секретаріат Кабінету Міністрів задовольняє його або протягом 10 днів повідомляє об'єднання громадян, що запит буде задоволено протягом місяця чи запит не може бути задоволено з обґрунтуванням причини.
3. Інформація з окремих питань діяльності Прем'єр-міністра, Першого віце-прем'єр-міністра, віце-прем'єр-міністрів на запит об'єднання громадян доводиться до їх відома зазначеними посадовими особами письмово, усно, по телефону чи шляхом публічного виступу.

### **Глава 3. Розгляд звернень громадян**

#### **§ 173. Процедура розгляду звернень**

1. Звернення громадян, адресовані Кабінетові Міністрів, Прем'єр-міністрові, Першому віце-прем'єр-міністрові, віце-прем'єр-міністрам, розглядаються відповідно до Закону України "Про звернення громадян" та в порядку, встановленому цим Регламентом.
2. Секретаріат Кабінету Міністрів опрацьовує звернення громадян та готує пропозиції для розгляду Прем'єр-міністром, Першим віце-прем'єр-міністром, Віце-прем'єр-міністром відповідно до їх компетенції для прийняття рішення щодо порушеного питання.
3. Відповіді за результатами розгляду звернень громадян надають відповідно до їх компетенції Прем'єр-міністр, Перший віце-прем'єр-міністр, віце-прем'єр-міністри, Міністр Кабінету Міністрів та його заступники, керівники органів виконавчої влади, посадові особи, спеціально уповноважені виконувати таку роботу.
4. Якщо вирішення питання, порушеного у зверненні, не належить до повноважень Прем'єр-міністра, Першого віце-прем'єр-міністра, віце-прем'єр-міністрів, Секретаріат Кабінету Міністрів надсилає звернення протягом п'яти днів за належністю відповідному органу чи посадовій особі, про що повідомляється авторіві.

#### **§ 174. Особистий прийом громадян**

1. Прем'єр-міністр проводить особистий прийом громадян в установленому ним порядку.
2. Перший віце-прем'єр-міністр, віце-прем'єр-міністри проводять особистий прийом громадян у визначений Кабінетом Міністрів час.



3. Міністри як члени Кабінету Міністрів проводять особистий прийом громадян у приймальні Кабінету Міністрів.
4. Члени Кабінету Міністрів проводять особистий прийом громадян у порядку, встановленому постановою Кабінету Міністрів України від 11 вересня 2003 р. № 1447 "Про організацію особистого прийому громадян у Кабінеті Міністрів України" (Офіційний вісник України, 2003 р., № 38, ст. 2026).

#### **§ 175. Інформаційний запит**

Інформаційний запит громадянина щодо доступу до офіційних документів, запит щодо надання письмової або усної інформації про діяльність Кабінету Міністрів, а також запит з окремих питань діяльності Прем'єр-міністра, Першого віце-прем'єр-міністра, віце-прем'єр-міністрів, що надійшов до Кабінету Міністрів, розглядається у порядку, встановленому § 172 цього Регламенту.

#### **Додаток 8 (до § 64)**

#### **ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК**

до проекту \_\_\_\_\_ та матеріалів до нього

(назва акта)

Проект акта внесено \_\_\_\_\_

(найменування органу виконавчої влади,

\_\_\_\_\_ .  
дата та вхідний номер реєстрації у Секретаріаті Кабінету Міністрів)

#### **1. Фахова експертиза**

##### *Проблема*

Стисло викладається проблема, на розв'язання якої спрямований проект акта.

##### *Оцінка ефективності*

Наводяться результати оцінки ефективності проекту акта, зокрема зазначається:

чи потребує розв'язання проблеми втручання Кабінету Міністрів;

чи є дієві шляхи і механізм розв'язання проблеми;

чи реально виконати акт, який пропонується прийняти.

Крім того, зазначаються:

можливі ускладнення та ризики в процесі виконання акта;

можливі негативні наслідки.

Наводяться результати оцінки інших аспектів проекту, а також зробленого головним розробником прогнозу наслідків прийняття акта.

##### *Фінансово-економічне обґрунтування*

Наводяться результати оцінки достатності наданих головним розробником розрахунків матеріально-технічних і фінансових ресурсів та економічного обґрунтування, визначається їх повнота та реалістичність.

##### *Оцінка регуляторного впливу*

Зазначається, чи має проект акта регуляторний характер та оцінюється його регуляторний вплив.

##### *Узгодження*

Наводяться результати експертної оцінки повноти узгодження проекту акта (зазначається, чи з усіма заінтересованими органами погоджено проект, а також чи узгоджуються його положення із зауваженнями (пропозиціями) заінтересованих органів, які вважаються врахованими).

Якщо проект акта поданий з нерегульованими розбіжностями, експерт оцінює обґрунтованість позицій головного розробника та заінтересованого органу. У разі необхідності висновки можуть викладатися у довідці щодо врегулювання розбіжностей, яка додається до експертного висновку.

Наводиться інформація про те, чи проводилося публічне обговорення проекту акта, якщо він має важливе суспільне значення та стосується прав і обов'язків громадян.

Якщо проект акта стосується соціально-трудової сфери, зазначається, чи враховано позицію уповноважених представників від всеукраїнських профспілок, їх об'єднань та всеукраїнських об'єднань організацій роботодавців.

## **2. Юридична експертиза**

За результатами проведеної експертизи зазначається:

чи належить предмет правового регулювання проекту до повноважень Кабінету Міністрів;

чи відповідає проект акта Конституції та законам України, іншим актам вищої юридичної сили і

чи узгоджується з актами законодавства такої ж юридичної сили;

чи відповідає проект акта чинним міжнародним договорам України.

У разі необхідності пропонуються шляхи підвищення рівня підготовки проекту (формулюються нові положення, які пропонується включити до проекту, окремі пункти з урахуванням юридичних поправок та вимог нормопроєктувальної техніки, зазначаються пункти, що необхідно виключити, тощо).

Висновок за результатами юридичної експертизи може подаватися окремо.

Про наявність не врахованих головним розробником зауважень Мін'юсту окремо зазначається у висновку. Висловлюється позиція щодо таких зауважень.

## **3. Резюме**

За результатами експертизи зазначається, чи забезпечує проект акта досягнення поставленої мети і чи відповідає він встановленим вимогам.

Якщо за результатами експертизи проекту акта виявлено недоліки, стисло викладається їх суть, а також можуть пропонуватися шляхи усунення недоліків та підвищення рівня підготовки проекту. Пропозиції можуть додаватися до експертного висновку окремо та містити відповідні формулювання положень проекту.

## **4. Виконання рішення урядового комітету**

Розділ включається, якщо урядовим комітетом схвалено проект акта з урахуванням зауважень та пропозицій, висловлених на засіданні. Обов'язково зазначається, як виконано рішення комітету у процесі доопрацювання проекту.

**Додаток 9**  
**(до пункту 1 § 68)**

### **ПОЛІТИЧНА ПРОПОЗИЦІЯ** **(доповідна записка Кабінетові Міністрів** **щодо реалізації державної політики)**

---

(тема записки)

*Підготовка доповідної записки здійснюється двома етапами:*

*проведення аналізу передумов виникнення проблеми та розроблення варіантів (не менше двох) її розв'язання;*

*викладення за результатами проведеного аналізу рекомендованого рішення (оптимального варіанта).*

*Доповідна записка складається з двох частин: рекомендоване рішення і аналітична частина.*

### **I. Рекомендоване рішення**

*Цей розділ є самостійним і логічно завершеним. Метою розділу є стисле викладення інформації, необхідної для прийняття рішення членами Кабінету Міністрів.*

*На основі узагальнення змісту доповідної записки у розділі стисло (обсягом до трьох аркушів) формулюються пропозиції щодо рішення, яке рекомендується прийняти Кабінетові Міністрів для розв'язання проблеми, та викладається інша інформація, важливі деталі і аспекти, що обґрунтовують запропоноване рішення.*

#### **1. Предмет розгляду**

В одному реченні узагальнено викладається проблема, яка потребує розв'язання.

#### **2. Оптимальний варіант**

Цей підрозділ повинен містити такі позиції:

1) шляхи і способи розв'язання проблеми (інформація повинна повністю збігатися з відповідними положеннями документа, що затверджується розпорядженням);

2) фінансово-економічне обґрунтування;

3) ризики;

4) результати проведення консультацій (узагальнюється інформація, що відображає ставлення громадськості до запропонованого варіанта розв'язання проблеми, з урахуванням позиції заінтересованих груп, яких стосується політична пропозиція);

5) позиція заінтересованих органів (викладається позиція заінтересованих органів виконавчої влади, зазначаються питання, щодо яких не досягнуто згоди).

### **3. Обґрунтування вибору оптимального варіанта**

Наводяться основні аргументи на підтримку оптимального варіанта розв'язання проблеми.

## **II. Аналітична частина**

*У цьому розділі записки (обсягом до 15 аркушів) викладаються результати повного, збалансованого та об'єктивного аналізу передумов виникнення проблеми, наводяться її детальний опис та можливі варіанти розв'язання. Інформація, що міститься у цьому розділі, повинна надавати членам Кабінету Міністрів вичерпну можливість вивчення запропонованих варіантів розв'язання проблеми.*

### **1. Дослідження проблеми**

Наводиться довідково-аналітична інформація, необхідна для всебічного висвітлення і розкриття суті проблеми та обґрунтування необхідності її розв'язання. Коротко викладаються передумови виникнення проблеми і надаються необхідні пояснення. Під час проведення аналізу враховуються традиційна точка зору, практика розв'язання подібних проблем, можливий вплив на галузі економіки та регіони, визначаються очевидні переваги, у тому числі для окремих верств (груп) населення, і недоліки, а також прогнозовані результати прийняття відповідного рішення Кабінету Міністрів, наводяться інші фактори, які враховуються під час розроблення варіантів рішення, а також повідомляється про можливі наслідки у разі відхилення Кабінетом Міністрів політичної пропозиції.

### **2. Можливі варіанти розв'язання проблеми**

В одному реченні стисло перелічуються умовні назви розроблених варіантів розв'язання проблеми із зазначенням особливостей кожного з них.

Далі детально викладається кожний із запропонованих варіантів. Наприклад:

#### **Варіант 1** (умовна назва).

##### *Шляхи і способи розв'язання проблеми*

Визначаються напрями і послідовність дій, організаційні заходи, способи, принципи та особливості реалізації державної політики, спрямованої на розв'язання проблеми, строки реалізації політичної пропозиції.

##### *Фінансово-економічне обґрунтування*

Наводяться результати детального фінансового аналізу відповідного варіанта і необхідні розрахунки, обсяги фінансових витрат, необхідних для реалізації політичної пропозиції, джерела їх покриття, прогнозований вплив політичної пропозиції на видаткову та дохідну частину бюджету. Якщо реалізація політичної пропозиції не потребує додаткових бюджетних витрат, про це зазначається окремо.

##### *Регуляторний вплив*

Якщо варіант рішення містить регулятивні положення, наводяться результати аналізу регуляторного впливу.

##### *Ризики*

Наводяться результати аналізу політичних аспектів рішення, визначаються можливі ризики, негативні наслідки, потенційні складнощі, які можуть виникнути під час розв'язання проблеми, критичні зауваження, що можуть бути викликані прийняттям відповідного рішення, та шляхи запобігання їх виникненню.

Інші варіанти викладаються у такий самий спосіб.

**Додаток 10**  
**(до пункту 3 § 68)**

**КРИТЕРІЙ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ТА ПРОВЕДЕННЯ МОНІТОРИНГУ**

**Критерій результативності**

Виходячи з цілей програмного документа визначаються три—чотири основних критерії (кількість створених робочих місць, обсяги бюджетних надходжень та видатків, рівень заробітної плати, пенсії, інші статистичні показники), за якими оцінюватиметься ефективність результатів реалізації рішення, спрямованого на розв'язання проблеми.

**Проведення моніторингу**

Установлюється порядок проведення моніторингу процесу реалізації рішення, динаміки основних показників, досягнення прогнозованих результатів, визначається періодичність проведення аналізу ефективності результатів реалізації рішення та шляхи їх застосування для коригування державної політики, а також зазначаються центральні органи виконавчої влади, що братимуть участь у проведенні моніторингу. Визначається періодичність подання звітів Кабінетові Міністрів за результатами моніторингу процесу реалізації рішення.

**Додаток 11**  
**(до пункту 3 § 68)**

**КОМУНІКАТИВНИЙ ПЛАН**

Комунікативний план складається з метою організації роботи з роз'яснення широкій громадськості та окремим верствам (групам) населення цілей Кабінету Міністрів.

У плані зазначається, які питання і у який спосіб висвітлюватимуться в засобах масової інформації.

План, як правило, не перевищує трьох аркушів і містить такі розділи:

**1. Мета**

Зазначається мета, якої заплановано досягти за допомогою комунікативного плану.

(Розкриття змісту мети здійснюється для забезпечення її сприйняття і розуміння намірів Кабінету Міністрів громадськістю).

**2. Ключові повідомлення**

Визначаються три—чотири основних аспекти політичного рішення, про які необхідно повідомити, без конкретизації деталей.

**3. Верстви (групи) населення, на які вплине реалізація рішення**

Визначаються верстви (групи) населення, на які вплине реалізація рішення, та їх можлива реакція на дії Кабінету Міністрів.

**4. Методи та способи інформування**

Визначається спосіб організації інформаційної діяльності з висвітлення результатів реалізації рішення, зокрема його впливу на громадян. У рамках провадження інформаційної діяльності повинні бути передбачені виступи із заявами, організація поїздок з метою надання роз'яснення, проведення консультацій, засідань за круглим столом, виготовлення рекламних матеріалів, розроблення інтернет-програм тощо.

**5. Фінансове забезпечення**

Визначаються обсяги та джерела фінансування, необхідні для здійснення заходів, що передбачені планом.

**ЗАКОН УКРАЇНИ**  
**Про засади державної регуляторної політики**  
**у сфері господарської діяльності**  
(витяги)

Цей Закон визначає правові та організаційні засади реалізації державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності.

**Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ**

**Стаття 1. Визначення термінів**

У цьому Законі терміни вживаються в такому значенні:

державна регуляторна політика у сфері господарської діяльності (далі - державна регуляторна політика) - напрям державної політики, спрямований на вдосконалення правового регулювання господарських відносин, а також адміністративних відносин між регуляторними органами або іншими органами державної влади та суб'єктами господарювання, недопущення прийняття економічно недоцільних та неефективних регуляторних актів, зменшення втручання держави у діяльність суб'єктів господарювання та усунення перешкод для розвитку господарської діяльності, що здійснюється в межах, у порядку та у спосіб, що встановлені Конституцією та законами України;

регуляторний акт - це:

прийнятий уповноваженим регуляторним органом нормативно-правовий акт, який або окремі положення якого спрямовані на правове регулювання господарських відносин, а також адміністративних відносин між регуляторними органами або іншими органами державної влади та суб'єктами господарювання;

прийнятий уповноваженим регуляторним органом інший офіційний письмовий документ, який встановлює, змінює чи скасовує норми права, застосовується неодноразово та щодо невизначеного кола осіб і який або окремі положення якого спрямовані на правове регулювання господарських відносин, а також адміністративних відносин між регуляторними органами або іншими органами державної влади та суб'єктами господарювання, незалежно від того, чи вважається цей документ відповідно до закону, що регулює відносини у певній сфері, нормативно-правовим актом;

регуляторний орган - Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів України, Національний банк України, Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення, інший державний орган, центральний орган виконавчої влади, Верховна Рада Автономної Республіки Крим, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцевий орган виконавчої влади, орган місцевого самоврядування, а також посадова особа будь-якого із зазначених органів, якщо відповідно до законодавства ця особа має повноваження одноособово приймати регуляторні акти. До регуляторних органів також належать територіальні органи центральних органів виконавчої влади, державні спеціалізовані установи та організації, некомерційні самоврядні організації, які здійснюють керівництво та управління окремими видами загальнообов'язкового державного соціального страхування, якщо ці органи, установи та організації відповідно до своїх повноважень приймають регуляторні акти;

регуляторна діяльність - діяльність, спрямована на підготовку, прийняття, відстеження результативності та перегляд регуляторних актів, яка здійснюється регуляторними органами, фізичними та юридичними особами, їх об'єднаннями, територіальними громадами в межах, у порядку та у спосіб, що встановлені Конституцією України, цим Законом та іншими нормативно-правовими актами;

відстеження результативності регуляторного акта - заходи, спрямовані на оцінку стану впровадження регуляторного акта та досягнення цим актом цілей, задекларованих при його прийнятті;

перегляд регуляторного акта - заходи, спрямовані на приведення регуляторним органом прийнятого ним регуляторного акта у відповідність з принципами державної регуляторної політики;

показники результативності регуляторного акта - показники, на підставі яких при проведенні відстеження результативності регуляторного акта здійснюється оцінка стану впровадження цього регуляторного акта та досягнення ним цілей, задекларованих при його прийнятті;

аналіз регуляторного впливу - документ, який містить обґрунтування необхідності державного регулювання шляхом прийняття регуляторного акта, аналіз впливу, який справлятиме регуляторний акт на ринкове середовище, забезпечення прав та інтересів суб'єктів господарювання, громадян та держави, а також обґрунтування відповідності проекту регуляторного акта принципам державної регуляторної політики;

звіт про відстеження результативності регуляторного акта - документ, який містить дані про результати відстеження результативності регуляторного акта та про методи, за допомогою яких було здійснено таке відстеження;

розробник проекту регуляторного акта - регуляторний орган або інший орган, установа, організація, особа чи група осіб, що уповноважені розроблювати або організовувати, спрямовувати та координувати діяльність з розроблення проекту регуляторного акта.

#### **Стаття 4. Принципи державної регуляторної політики**

Принципами державної регуляторної політики є:

доцільність - обґрунтована необхідність державного регулювання господарських відносин з метою вирішення існуючої проблеми;

адекватність - відповідність форм та рівня державного регулювання господарських відносин потребі у вирішенні існуючої проблеми та ринковим вимогам з урахуванням усіх прийнятних альтернатив;

ефективність - забезпечення досягнення внаслідок дії регуляторного акта максимально можливих позитивних результатів за рахунок мінімально необхідних витрат ресурсів суб'єктів господарювання, громадян та держави;

збалансованість - забезпечення у регуляторній діяльності балансу інтересів суб'єктів господарювання, громадян та держави;

передбачуваність - послідовність регуляторної діяльності, відповідність її цілям державної політики, а також планам з підготовки проектів регуляторних актів, що дозволяє суб'єктам господарювання здійснювати планування їхньої діяльності;

прозорість та врахування громадської думки - відкритість для фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань дій регуляторних органів на всіх етапах їх регуляторної діяльності, обов'язковий розгляд регуляторними органами ініціатив, зауважень та пропозицій, наданих у встановленому законом порядку фізичними та юридичними особами, їх об'єднаннями, обов'язковість і своєчасність доведення прийнятих регуляторних актів до відома фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань, інформування громадськості про здійснення регуляторної діяльності.

#### **Стаття 6. Права громадян, суб'єктів господарювання, їх об'єднань, наукових установ та консультативно-дорадчих органів у здійсненні державної регуляторної політики**

Громадяни, суб'єкти господарювання, їх об'єднання та наукові установи, а також консультативно-дорадчі органи, що створені при органах державної влади та органах місцевого самоврядування і представляють інтереси громадян та суб'єктів господарювання, мають право:

подавати до регуляторних органів пропозиції про необхідність підготовки проектів регуляторних актів, а також про необхідність їх перегляду;

у випадках, передбачених законодавством, брати участь у розробці проектів регуляторних актів;

подавати зауваження та пропозиції щодо оприлюднених проектів регуляторних актів, брати участь у відкритих обговореннях питань, пов'язаних з регуляторною діяльністю;

бути залученими регуляторними органами до підготовки аналізів регуляторного впливу, експертних висновків щодо регуляторного впливу та виконання заходів з відстеження результативності регуляторних актів;

самостійно готувати аналіз регуляторного впливу проектів регуляторних актів, розроблених регуляторними органами, відстежувати результативність регуляторних актів, подавати за наслідками цієї діяльності зауваження та пропозиції регуляторним органам або органам, які відповідно до цього Закону на підставі аналізу звітів про відстеження результативності регуляторних актів приймають рішення про необхідність їх перегляду;

одержувати від регуляторних органів у відповідь на звернення, подані у встановленому законом порядку, інформацію щодо їх регуляторної діяльності.

#### **Стаття 8. Підготовка аналізу регуляторного впливу**

Стосовно кожного проекту регуляторного акта його розробником готується аналіз регуляторного впливу.

Аналіз регуляторного впливу готується до оприлюднення проекту регуляторного акта з метою одержання зауважень та пропозицій.

Розробник проекту регуляторного акта при підготовці аналізу регуляторного впливу повинен:

- визначити та проаналізувати проблему, яку пропонується розв'язати шляхом державного регулювання господарських відносин, а також оцінити важливість цієї проблеми;

- обґрунтувати, чому визначена проблема не може бути розв'язана за допомогою ринкових механізмів і потребує державного регулювання;

- обґрунтувати, чому визначена проблема не може бути розв'язана за допомогою діючих регуляторних актів, та розглянути можливість внесення змін до них;

- визначити очікувані результати прийняття запропонованого регуляторного акта, у тому числі здійснити розрахунок очікуваних витрат та вигод суб'єктів господарювання, громадян та держави внаслідок дії регуляторного акта;

- визначити цілі державного регулювання;

- визначити та оцінити усі прийнятні альтернативні способи досягнення встановлених цілей, у тому числі ті з них, які не передбачають безпосереднього державного регулювання господарських відносин;

- аргументувати переваги обраного способу досягнення встановлених цілей;

- описати механізми і заходи, які забезпечать розв'язання визначеної проблеми шляхом прийняття запропонованого регуляторного акта;

- обґрунтувати можливість досягнення встановлених цілей у разі прийняття запропонованого регуляторного акта;

- обґрунтовано довести, що досягнення запропонованим регуляторним актом встановлених цілей є можливим з найменшими витратами для суб'єктів господарювання, громадян та держави;

- обґрунтовано довести, що вигоди, які виникатимуть внаслідок дії запропонованого регуляторного акта, виправдовують відповідні витрати у випадку, якщо витрати та/або вигоди не можуть бути кількісно визначені;

- оцінити можливість впровадження та виконання вимог регуляторного акта залежно від ресурсів, якими розпоряджаються органи державної влади, органи місцевого самоврядування, фізичні та юридичні особи, які повинні впроваджувати або виконувати ці вимоги;

- оцінити ризик впливу зовнішніх чинників на дію запропонованого регуляторного акта;

- обґрунтувати запропонований строк чинності регуляторного акта;

- визначити показники результативності регуляторного акта;

- визначити заходи, за допомогою яких буде здійснюватися відстеження результативності регуляторного акта в разі його прийняття.

Якщо проект регуляторного акта одночасно містить норми, що регулюють господарські відносини або адміністративні відносини між регуляторними органами чи іншими органами державної влади та суб'єктами господарювання, та норми, що регулюють інші суспільні відносини, а також індивідуально-конкретні приписи, то аналіз регуляторного впливу готується лише щодо норм, які регулюють господарські відносини або адміністративні відносини між регуляторними органами або іншими органами державної влади та суб'єктами господарювання.

Методика підготовки аналізу регуляторного впливу для застосування Національним банком України затверджується спільно Кабінетом Міністрів України та Національним банком України, а методика підготовки аналізу регуляторного впливу для застосування іншими розробниками проектів регуляторних актів - Кабінетом Міністрів України. Методика підготовки аналізу регуляторного впливу є обов'язковою для застосування розробниками проектів регуляторних актів.

Аналіз регуляторного впливу підписується розробником проекту регуляторного акта, а в разі якщо розробником проекту є регуляторний орган, інший орган, установа чи організація - керівником цього органу, установи чи організації.

#### **Стаття 9. Оприлюднення проектів регуляторних актів з метою одержання зауважень і пропозицій**

Кожен проект регуляторного акта оприлюднюється з метою одержання зауважень і пропозицій від фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань.

Про оприлюднення проекту регуляторного акта з метою одержання зауважень і пропозицій розробник цього проекту повідомляє у спосіб, передбачений статтею 13 цього Закону.

У випадках, встановлених цим Законом, може здійснюватися повторне оприлюднення проекту регуляторного акта.

Проект регуляторного акта разом із відповідним аналізом регуляторного впливу оприлюднюється у спосіб, передбачений статтею 13 цього Закону, не пізніше п'яти робочих днів з дня оприлюднення повідомлення про оприлюднення цього проекту регуляторного акта.

Повідомлення про оприлюднення проекту регуляторного акта повинно містити:

стислий виклад змісту проекту;

поштову та електронну, за її наявності, адресу розробника проекту та інших органів, до яких відповідно до цього Закону або за ініціативою розробника надсилаються зауваження та пропозиції;

інформацію про спосіб оприлюднення проекту регуляторного акта та відповідного аналізу регуляторного впливу (назва друкованого засобу масової інформації та/або адреса сторінки в мережі Інтернет, де опубліковано чи розміщено проект регуляторного акта та аналіз регуляторного впливу, або інформація про інший спосіб оприлюднення, передбачений частиною п'ятою статті 13 цього Закону);

інформацію про строк, протягом якого приймаються зауваження та пропозиції від фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань;

інформацію про спосіб надання фізичними та юридичними особами, їх об'єднаннями зауважень та пропозицій.

Строк, протягом якого від фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань приймаються зауваження та пропозиції, встановлюється розробником проекту регуляторного акта і не може бути меншим ніж один місяць та більшим ніж три місяці з дня оприлюднення проекту регуляторного акта та відповідного аналізу регуляторного впливу.

Усі зауваження і пропозиції щодо проекту регуляторного акта та відповідного аналізу регуляторного впливу, одержані протягом встановленого строку, підлягають обов'язковому розгляду розробником цього проекту. За результатами цього розгляду розробник проекту регуляторного акта повністю чи частково враховує одержані зауваження і пропозиції або мотивовано їх відхиляє.

Оприлюднення проекту регуляторного акта з метою одержання зауважень і пропозицій не може бути перешкодою для проведення громадських слухань та будь-яких інших форм відкритих обговорень цього проекту регуляторного акта.

#### **Стаття 10. Відстеження результативності регуляторних актів**

Стосовно кожного регуляторного акта послідовно здійснюються базове, повторне та періодичне відстеження його результативності.

Відстеження результативності регуляторного акта включає:



виконання заходів з відстеження результативності;

підготовку та оприлюднення звіту про відстеження результативності.

Для відстеження результативності регуляторних актів можуть бути використані статистичні дані та дані наукових досліджень і соціологічних опитувань.

Одержані при здійсненні повторного відстеження результативності значення показників результативності порівнюються із значеннями цих показників, що були одержані при здійсненні базового відстеження. Періодичні відстеження результативності здійснюються з метою перевірки сталого досягання регуляторним актом цілей, задекларованих при його прийнятті, після здійснення повторного відстеження результативності цього регуляторного акта.

Базове відстеження результативності регуляторного акта здійснюється до дня набрання чинності цим регуляторним актом або набрання чинності більшістю його положень. Якщо для визначення значень показників результативності регуляторного акта використовуються виключно статистичні дані, базове відстеження результативності може бути здійснене після набрання чинності цим регуляторним актом або набрання чинності більшістю його положень, але не пізніше дня, з якого починається проведення повторного відстеження результативності цього акта.

Повторне відстеження результативності регуляторного акта здійснюється через рік з дня набрання ним чинності або набрання чинності більшістю його положень, але не пізніше двох років з дня набрання чинності цим актом або більшістю його положень, якщо рішенням регуляторного органу, який прийняв цей регуляторний акт, не встановлено більш ранній строк.

Періодичні відстеження результативності регуляторного акта здійснюються раз на кожні три роки починаючи з дня закінчення заходів з повторного відстеження результативності цього акта, у тому числі і в разі, коли дію регуляторного акта, прийнятого на визначений строк, було продовжено після закінчення цього визначеного строку.

Якщо строк дії регуляторного акта, встановлений при його прийнятті, є меншим ніж один рік, періодичні відстеження його результативності не здійснюються, а повторне відстеження результативності здійснюється за три місяці до дня закінчення визначеного строку, якщо інше не встановлено рішенням регуляторного органу, який прийняв цей акт, але не пізніше дня закінчення визначеного строку. У разі якщо продовжується дія регуляторного акта, який було прийнято на визначений строк, що є меншим ніж один рік, періодичні відстеження результативності цього регуляторного акта здійснюються у строки, встановлені частиною сьомою цієї статті.

Рішення регуляторного органу про строк, після якого чи до якого починається повторне відстеження результативності регуляторного акта, визначається в самому регуляторному акті або в іншому акті цього регуляторного органу.

Виконання заходів з відстеження результативності регуляторного акта забезпечується регуляторним органом, який прийняв цей акт, якщо інше не встановлено цим Законом.

Строк виконання заходів з відстеження результативності регуляторного акта не може бути більшим ніж сорок п'ять робочих днів.

Регуляторний орган, який прийняв відповідний акт, якщо інше не встановлено цим Законом, готує звіт про відстеження результативності цього регуляторного акта та не пізніш як у десятиденний строк з дня підписання цього звіту оприлюднює його у спосіб, передбачений статтею 13 цього Закону.

У звіті про відстеження результативності регуляторного акта зазначаються:

кількісні та якісні значення показників результативності, що є результатами відстеження результативності;

дані та припущення, на основі яких здійснено відстеження результативності, а також способи їх одержання;

використані методи одержання результатів відстеження результативності.

Методика відстеження результативності регуляторних актів, прийнятих Національним банком України, затверджується спільно Кабінетом Міністрів України та Національним банком України, а методика відстеження результативності регуляторних актів, прийнятих іншими регуляторними органами, - Кабінетом Міністрів України. Методика відстеження результативності регуляторних актів є обов'язковою для застосування регуляторними органами.

Звіт про відстеження результативності підписується керівником регуляторного органу, що підготував цей звіт.

Витрати на виконання заходів з відстеження результативності фінансуються за рахунок регуляторного органу, який відповідно до цього Закону забезпечує виконання цих заходів.

### **Стаття 13. Способи оприлюднення документів, підготовлених у процесі здійснення регуляторної діяльності**

План діяльності регуляторного органу з підготовки проектів регуляторних актів та зміни до нього оприлюднюються шляхом опублікування в друкованих засобах масової інформації цього регуляторного органу, а у разі їх відсутності - у друкованих засобах масової інформації, визначених цим регуляторним органом, та/або шляхом розміщення плану та змін до нього на офіційній сторінці відповідного регуляторного органу в мережі Інтернет.

Повідомлення про оприлюднення проекту регуляторного акта з метою одержання зауважень і пропозицій, проект регуляторного акта та відповідний аналіз регуляторного впливу оприлюднюються шляхом опублікування в друкованих засобах масової інформації розробника цього проекту, а у разі їх відсутності - у друкованих засобах масової інформації, визначених розробником цього проекту, та/або шляхом розміщення на офіційній сторінці розробника проекту регуляторного акта в мережі Інтернет.

Звіт про відстеження результативності регуляторного акта оприлюднюється шляхом опублікування в друкованих засобах масової інформації регуляторного органу, який прийняв цей регуляторний акт, а у разі їх відсутності - у друкованих засобах масової інформації, визначених цим регуляторним органом, та/або шляхом розміщення на офіційній сторінці цього регуляторного органу в мережі Інтернет.

При визначенні регуляторними органами друкованих засобів масової інформації, в яких публікуються документи, зазначені у частинах першій - третій цієї статті:

надається перевага офіційним друкованим засобам масової інформації;

забезпечується відповідність сфери компетенції регуляторного органу на відповідній території сфері розповсюдження друкованого засобу масової інформації.

Якщо в межах адміністративно-територіальної одиниці чи в населеному пункті не розповсюджуються друковані засоби масової інформації, а місцеві органи виконавчої влади, територіальні органи центральних органів виконавчої влади, органи та посадові особи місцевого самоврядування не мають своїх офіційних сторінок у мережі Інтернет, документи, зазначені у частинах першій - третій цієї статті, можуть оприлюднюватися у будь-який інший спосіб, який гарантує доведення інформації до мешканців відповідної адміністративно-територіальної одиниці чи до відповідної територіальної громади.

Витрати, пов'язані з оприлюдненням документів, зазначених у частинах першій - третій цієї статті, фінансуються за рахунок розробників проектів регуляторних актів або регуляторних органів, які оприлюднюють ці документи.

## **Розділ IV. ЗДІЙСНЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ РЕГУЛЯТОРНОЇ ПОЛІТИКИ КАБІНЕТОМ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ, ЦЕНТРАЛЬНИМИ ОРГАНАМИ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ ТА ЇХ ТЕРИТОРІАЛЬНИМИ ОРГАНАМИ, РАДОЮ МІНІСТРІВ АВТОНОМНОЇ РЕСПУБЛІКИ КРИМ, МІСЦЕВИМИ ОРГАНАМИ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ**

### **Стаття 20. Особливості оприлюднення проектів регуляторних актів, які розробляються органами виконавчої влади, з метою одержання зауважень і пропозицій**

Зауваження і пропозиції щодо оприлюдненого проекту регуляторного акта, розробленого органом виконавчої влади, та відповідного аналізу регуляторного впливу надаються фізичними та юридичними особами, їх об'єднаннями, крім розробника цього проекту:

спеціально уповноваженому органу - при оприлюдненні проектів регуляторних актів, розроблених центральними органами виконавчої влади;

відповідному територіальному органу спеціально уповноваженого органу - при оприлюдненні проектів регуляторних актів, розроблених Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими органами виконавчої влади, територіальними органами центральних органів виконавчої влади.

За рішенням Кабінету Міністрів України або робочого органу Кабінету Міністрів України, утвореного для узгодження та підготовки питань для розгляду на засіданнях Кабінету Міністрів України (далі - урядовий комітет), на розгляд якого внесено проект регуляторного акта:

оприлюднюються проекти регуляторних актів, які не оприлюднювалися до внесення їх на розгляд до Кабінету Міністрів України;

можуть повторно оприлюднюватися проекти регуляторних актів, які оприлюднювалися до внесення їх на розгляд до Кабінету Міністрів України.

У разі оприлюднення проекту регуляторного акта за рішенням Кабінету Міністрів України чи відповідного урядового комітету функцію розробника цього проекту виконує орган виконавчої влади, який вніс на розгляд відповідний проект, якщо інше не встановлено у рішенні Кабінету Міністрів України чи урядового комітету про оприлюднення цього проекту.

### **Стаття 22. Апеляційні регуляторні комісії**

Для розгляду скарг Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих органів виконавчої влади, територіальних органів центральних органів виконавчої влади щодо відмови територіальних органів спеціально уповноваженого органу в погодженні проектів регуляторних актів в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі утворюються апеляційні регуляторні комісії.

Положення про апеляційну регуляторну комісію затверджується Кабінетом Міністрів України, а її склад - відповідно Головою Ради міністрів Автономної Республіки Крим, головою обласної, Київської та Севастопольської міської державної адміністрації за погодженням із спеціально уповноваженим органом.

До складу апеляційних регуляторних комісій входять представники місцевих органів виконавчої влади, територіальних органів центральних органів виконавчої влади, об'єднань громадян та суб'єктів господарювання.

Кількість представників об'єднань громадян та суб'єктів господарювання повинна становити не менше третини від загальної кількості членів апеляційної регуляторної комісії.

Організаційне, інформаційне та матеріально-технічне забезпечення діяльності апеляційних регуляторних комісій здійснює відповідно Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації.

## **Розділ VI. ЗДІЙСНЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ РЕГУЛЯТОРНОЇ ПОЛІТИКИ ОРГАНАМИ ТА ПОСАДОВИМИ ОСОБАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ**

### **Стаття 31. Організаційні засади здійснення державної регуляторної політики органами та посадовими особами місцевого самоврядування**

Сільські, селищні, міські, районні у містах, районні та обласні ради з метою реалізації покладених на них цим Законом повноважень у здійсненні державної регуляторної політики можуть створювати у своєму складі постійні комісії з питань реалізації державної регуляторної політики або можуть покладати ці повноваження на одну з існуючих постійних комісій відповідної ради (далі - відповідальна постійна комісія).

Виконавчі органи сільських, селищних, міських, районних у містах рад з метою реалізації покладених на них цим Законом повноважень у здійсненні державної регуляторної політики створюють у своєму складі в межах граничної чисельності структурні підрозділи з питань реалізації державної регуляторної політики або покладають реалізацію цих повноважень на один з існуючих структурних підрозділів чи окремих посадових осіб відповідного виконавчого органу ради (далі - відповідальний структурний підрозділ).

Організаційне забезпечення здійснення державної регуляторної політики сільським, селищним та міським головами здійснює відповідальний структурний підрозділ виконавчого органу сільської, селищної, міської ради.

Організаційні засади здійснення державної регуляторної політики у системі місцевого самоврядування у місті Києві визначаються цим Законом та Законом України "Про столицю України - місто-герой Київ".

### **Стаття 32. Особливості планування діяльності органів та посадових осіб місцевого самоврядування з підготовки проектів регуляторних актів**

Планування діяльності сільських, селищних, міських, районних у містах, районних та обласних рад з підготовки проектів регуляторних актів здійснюється в рамках підготовки та затвердження планів роботи відповідних рад у порядку, встановленому Законом України "Про місцеве самоврядування в Україні" та регламентами відповідних рад, з урахуванням вимог частин третьої та четвертої статті 7 цього Закону.

### **Стаття 33. Підготовка аналізу регуляторного впливу проектів регуляторних актів, розроблених органами та посадовими особами місцевого самоврядування**

У разі внесення на розгляд сесії ради проекту регуляторного акта без аналізу регуляторного впливу відповідальна постійна комісія приймає рішення про направлення проекту регуляторного акта на доопрацювання органу чи особі, яка внесла цей проект.

За мотивованим поданням депутата ради, постійної комісії ради, голови районної або обласної ради відповідальна постійна комісія може прийняти рішення про забезпечення підготовки в порядку, встановленому частинами другою та третьою статті 34 цього Закону, експертного висновку щодо регуляторного впливу проекту регуляторного акта, внесенного цим депутатом ради, постійною комісією ради, головою районної або обласної ради. У цьому разі аналіз регуляторного впливу не готується, а експертний висновок щодо регуляторного впливу готується відповідно до вимог статті 8 цього Закону.

У разі внесення на розгляд засідання виконавчого органу ради чи внесення на затвердження сільським, селищним, міським головою проекту регуляторного акта без аналізу регуляторного впливу цей проект повертається його розробникові на доопрацювання.

### **Стаття 34. Особливості розгляду сільською, селищною, міською, районною у місті, районною, обласною радою проектів регуляторних актів**

Кожен проект регуляторного акта, що внесений на розгляд до сільської, селищної, міської, районної у місті, районної, обласної ради, подається до відповідальної постійної комісії для вивчення та надання висновків про відповідність проекту регуляторного акта вимогам статей 4 та 8 цього Закону.

Відповідальна постійна комісія забезпечує підготовку експертного висновку щодо регуляторного впливу внесенного проекту регуляторного акта.

Порядок та строки підготовки експертних висновків щодо регуляторного впливу внесених проектів регуляторних актів встановлюються регламентами відповідних рад.

На підставі аналізу регуляторного впливу, яким супроводжувався проект регуляторного акта при його внесенні на розгляд сесії відповідної ради, а також експертного висновку щодо регуляторного впливу цього проекту відповідальна постійна комісія готує свої висновки про відповідність проекту регуляторного акта вимогам статей 4 та 8 цього Закону. У випадках, визначених частиною другою статті 33 цього Закону, такі висновки готуються на підставі експертного висновку щодо регуляторного впливу.

Висновки відповідальної постійної комісії готуються на підставі аналізу регуляторного впливу, яким проект регуляторного акта супроводжувався при його внесенні, лише у разі, якщо експертний висновок щодо регуляторного впливу не був наданий відповідальній постійній комісії протягом строку, встановленого для його підготовки. Це правило не застосовується у випадках, передбачених частиною другою статті 33 цього Закону.

Висновки відповідальної постійної комісії передаються для вивчення до постійної комісії, до сфери відання якої належить супроводження розгляду проекту регуляторного акта у відповідній раді (далі - головна постійна комісія), за винятком випадків, коли відповідальна постійна комісія є головною постійною комісією.

При представленні на пленарному засіданні сесії ради проекту регуляторного акта голова відповідальної постійної комісії доповідає висновки цієї постійної комісії про відповідність проекту регуляторного акта вимогам статей 4 та 8 цього Закону.

**Стаття 35. Особливості оприлюднення проектів регуляторних актів, прийняття яких належить до компетенції органів та посадових осіб місцевого самоврядування, з метою одержання зауважень і пропозицій**

Оприлюднення з метою одержання зауважень і пропозицій проектів регуляторних актів, прийняття яких належить до компетенції виконавчих органів сільських, селищних, міських, районних у містах рад, а також сільських, селищних та міських голів, проводиться до внесення цих проектів на розгляд засідання відповідного виконавчого органу ради або до внесення їх на затвердження відповідному сільському, селищному, міському голові.

За рішенням сільської, селищної, міської, районної у місті, районної, обласної ради або відповідальної постійної комісії відповідної ради:

оприлюднюються проекти регуляторних актів, які не оприлюднювалися до внесення їх на розгляд сесії відповідної ради;

можуть повторно оприлюднюватися проекти регуляторних актів, які оприлюднювалися до внесення їх на розгляд сесії відповідної ради.

У разі оприлюднення проектів регуляторних актів за рішенням відповідної ради або відповідальної постійної комісії цієї ради функцію розробника проекту виконує орган, особа чи група осіб, які внесли цей проект на розгляд сесії відповідної ради, якщо інше не встановлено у рішенні ради чи відповідальної постійної комісії.

Зауваження і пропозиції щодо оприлюдненого проекту регуляторного акта, внесенного на розгляд сесії ради, та відповідного аналізу регуляторного впливу надаються фізичними та юридичними особами, їх об'єднаннями розробникові цього проекту та головній постійній комісії ради.

**Стаття 36. Особливості прийняття регуляторних актів органами та посадовими особами місцевого самоврядування**

Регуляторний акт не може бути прийнятий або схвалений уповноваженим на це органом чи посадовою особою місцевого самоврядування, якщо наявна хоча б одна з таких обставин:

відсутній аналіз регуляторного впливу;

проект регуляторного акта не був оприлюднений.

У разі виявлення будь-якої з цих обставин орган чи посадова особа місцевого самоврядування має право вжити передбачених законодавством заходів для припинення виявлених порушень, у тому числі відповідно до закону скасувати або зупинити дію регуляторного акта, прийнятого з порушеннями.

**Розділ VIII. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ПОРЯДКУ РЕГУЛЯТОРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

**Стаття 41. Відповідальність за порушення порядку регуляторної діяльності**

Державні службовці та посадові особи місцевого самоврядування, винні у порушенні порядку регуляторної діяльності, встановленого цим Законом, притягаються до дисциплінарної відповідальності відповідно до закону.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ  
**ПОСТАНОВА**  
від 11 березня 2004 р. N 308  
**Про затвердження методик проведення  
аналізу впливу та відстеження результативності  
регуляторного акта**

Відповідно до статей 8 і 10 Закону України "Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності" ( 1160-15 ) Кабінет Міністрів України **п о с т а н о в л я є**: 1. Затвердити такі, що додаються: Методику проведення аналізу впливу регуляторного акта; Методику відстеження результативності регуляторного акта. 2. Державному комітетові з питань регуляторної політики та підприємництва надавати у разі потреби роз'яснення щодо застосування методик, затверджених цією постановою. 3. Визнати такою, що втратила чинність, постанову Кабінету Міністрів України від 6 травня 2000 р. N 767 ( 767-2000-п ) "Про затвердження Методичних рекомендацій щодо підготовки обґрунтування проектів регуляторних актів" (Офіційний вісник України, 2000 р., N 19, ст. 788).

( Текст взято з сайту Верховної Ради - [zakon1.rada.gov.ua](http://zakon1.rada.gov.ua) )

Прем'єр-міністр України В.ЯНУКОВИЧ

ЗАТВЕРДЖЕНО  
постановою Кабінету Міністрів України  
від 11 березня 2004 р. N 308

**МЕТОДИКА**  
**проведення аналізу впливу регуляторного акта**

1. Ця Методика встановлює вимоги до проведення аналізу впливу регуляторного акта (далі - аналіз), проект якого розроблений регуляторним органом. Аналіз проводиться до оприлюднення проекту акта. Вимоги цієї Методики не поширюються на проекти регуляторних актів, розроблювані Національним банком.

2. У разі коли проект регуляторного акта (далі - проект) одночасно містить норми, що регулюють господарські або адміністративні відносини між регуляторними органами чи іншими органами державної влади та суб'єктами господарювання, і норми, що регулюють інші суспільні відносини, а також конкретні приписи, проведення аналізу здійснюється лише стосовно норм, які регулюють господарські або адміністративні відносини між зазначеними органами та суб'єктами.

3. У процесі проведення аналізу:  
визначається проблема, яку передбачається розв'язати шляхом державного регулювання;  
визначаються цілі державного регулювання;  
визначаються та оцінюються усі прийнятні альтернативні способи досягнення зазначених цілей, наводяться аргументи щодо переваги обраного способу;  
описуються механізм, який пропонується застосувати для розв'язання проблеми, і відповідні заходи;  
обґрунтовуються можливості досягнення визначених цілей у разі прийняття регуляторного акта;  
визначаються очікувані результати прийняття акта;  
обґрунтовується запропонований строк дії акта (у разі обмеження цього строку);  
визначаються показники результативності акта;  
визначаються заходи, з допомогою яких буде здійснюватися відстеження результативності акта.

4. При визначенні проблеми, яку передбачається розв'язати шляхом державного регулювання, зазначаються причини та умови виникнення проблеми; обґрунтування неможливості її розв'язання за допомогою ринкових механізмів або чинних регуляторних актів; суб'єкти, на яких проблема справляє негативний вплив.

5. При визначенні та оцінці усіх прийнятних альтернативних способів досягнення цілей державного регулювання наводяться не менше ніж два можливих способи; оцінка кожного із способів; причини відмови від застосування альтернативних способів розв'язання проблеми; аргументи щодо переваги обраного способу.

6. В описі механізму, який пропонується застосувати для розв'язання проблеми, і відповідних заходів наводяться основні принципи і способи досягнення цілей державного регулювання та визначається ступінь їх ефективності.

7. При обґрунтуванні можливості досягнення цілей у разі прийняття регуляторного акта наводиться оцінка впливу зовнішніх факторів на дію акта з визначенням та порівнянням позитивних і негативних обставин, які можуть впливати на виконання вимог акта; оцінка можливості впровадження та виконання вимог акта органами державної влади і органами місцевого самоврядування, фізичними та юридичними особами; характеристика механізму повної або часткової компенсації можливої шкоди у разі настання очікуваних наслідків дії акта; а також зазначається періодичність здійснення державного контролю та нагляду за дотриманням вимог акта.

8. Визначення очікуваних результатів прийняття регуляторного акта провадиться із застосуванням методу аналізу вигод та витрат у простій (перелік очікуваних позитивних та негативних факторів) або складній (із застосуванням різноманітних економічних моделей) формі.

Для проведення аналізу вигод та витрат встановлюється певний період. Розмір кожної вигоди та витрати обчислюється з використанням статистичних даних, даних наукових досліджень та опитувань, а також даних, одержаних з інших джерел. На підставі обчисленого розміру кожної вигоди та витрати підсумовується загальний розмір.

9. Обґрунтування запропонованого строку дії регуляторного акта здійснюється з урахуванням достатності цього строку для розв'язання проблеми та досягнення цілей державного регулювання.

10. Прогнозні значення показників результативності регуляторного акта встановлюються протягом різних періодів після набрання чинності актом, обов'язковими з яких повинні бути:

розмір надходжень до державного та місцевих бюджетів і державних цільових фондів, пов'язаних з дією акта;

кількість суб'єктів господарювання та/або фізичних осіб, на яких поширюватиметься дія акта;

розмір коштів і час, що витрачатимуться суб'єктами господарювання та/або фізичними особами, пов'язаними з виконанням вимог акта;

рівень поінформованості суб'єктів господарювання та/або фізичних осіб з основних положень акта.

11. Прогнозні значення показників результативності регуляторного акта можуть бути виражені у кількісній формі. У разі неможливості обчислення розмірів тієї чи іншої вигоди або витрати наводиться текстовий опис результативності акта.

12. При визначенні заходів, з допомогою яких буде здійснюватися відстеження результативності регуляторного акта, зазначаються строки проведення базового та повторного відстеження результативності акта; вид даних (статистичних, наукових досліджень або опитувань), які використовуватимуться для такого відстеження; групи осіб, що відбиратимуться для участі у відповідному опитуванні; наукові установи, що залучатимуться для відстеження.

13. Результати аналізу викладаються у письмовій формі і підписуються розробником проекту, а в разі, коли розробником проекту є регуляторний орган, інший орган, установа чи організація, - керівником органу, установи чи організації.

ЗАТВЕРДЖЕНО  
постановою Кабінету Міністрів України  
від 11 березня 2004 р. N 308

## **МЕТОДИКА**

### **відстеження результативності регуляторного акта**

1. Ця Методика встановлює вимоги для здійснення відстеження результативності прийнятого регуляторного акта (далі - відстеження). Вимоги цієї Методики не поширюються на регуляторні акти, прийняті Національним банком.

2. Стосовно регуляторного акта здійснюється базове, повторне та періодичне відстеження у межах строків, установлених статтею 10 Закону України "Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності" ( 1160-15 ).

Базове відстеження здійснюється до дня набрання чинності регуляторним актом або більшістю його положень з метою оцінки стану суспільних відносин, на врегулювання яких спрямована дія акта.

Повторне відстеження здійснюється через рік після набрання чинності актом або більшістю його положень, але не пізніше ніж через два роки, якщо рішенням регуляторного органу, який прийняв цей акт, не встановлено більш ранній строк, з метою оцінки ступеня досягнення цим актом визначених цілей. Установлені кількісні та якісні значення показників результативності акта порівнюються із значеннями аналогічних показників, що встановлені під час базового відстеження.

Періодичне відстеження здійснюється раз на три роки починаючи з дня виконання заходів з повторного відстеження, в тому числі у разі, коли дію акта, прийнятого на визначений строк, було продовжено з метою оцінки ступеня досягнення актом визначених цілей. Установлені кількісні та якісні значення показників результативності акта порівнюються із значеннями аналогічних показників, що встановлені під час повторного відстеження.

3. У процесі відстеження встановлюється кількісне та якісне значення для кожного показника результативності, визначеного під час проведення аналізу впливу регуляторного акта.

4. Базове, повторне та періодичне відстеження здійснюється на основі показників і даних, визначених під час проведення аналізу впливу регуляторного акта.

5. Види даних, що використовуються для відстеження, визначаються регуляторним органом.

6. У разі коли для встановлення кількісних та якісних значень показників результативності регуляторного акта необхідна інформація, якої не містять статистичні дані та дані наукових досліджень, проводиться опитування сукупності респондентів в усній чи письмовій формі (далі - опитування).

7. Для встановлення кількісних та якісних значень показників результативності регуляторного акта можуть використовуватися статистичні дані за відповідний період, що передує даті початку виконання заходів з відстеження, а для базового відстеження - даті набрання чинності актом або більшістю його положень.

8. Проведення опитування під час відстеження включає визначення сукупності осіб, які повинні виконувати вимоги регуляторного акта (далі - цільова група); складення анкети; збирання інформації; створення бази даних опитування, їх обробку та аналіз.

9. Для визначення складу цільової групи можуть використовуватися відкриті для загального доступу дані реєстрів, що ведуться регуляторними органами та іншими органами державної влади.

10. Чисельність цільової групи, яка визначається для повторного відстеження з використанням опитування, повинна дорівнювати чисельності цільової групи, яка була визначена для базового відстеження.



11. Під час повторного і періодичного відстеження застосовуються ті самі підходи до визначення складу цільової групи та вибіркової сукупності (частина цільової групи, яка відбирається для участі в опитуванні за допомогою спеціальних методів для достовірного відображення структури та основних характеристик цієї групи), що і для базового відстеження.

У разі коли чисельність цільової групи не перевищує 150 осіб, опитуються усі респонденти цільової групи без визначення вибіркової сукупності.

12. Підставою для складення анкети під час базового, повторного і періодичного відстеження є кількісні та якісні значення показників результативності регуляторного акта, встановлені під час проведення аналізу його впливу.

Після виконання відповідних заходів готується звіт окремо для базового, повторного і періодичного відстеження, який оприлюднюється в установленому порядку.

13. У звіті про результати відстеження зазначаються:

вид та назва регуляторного акта, результативність якого відстежується, дата його прийняття та номер (у разі базового відстеження дата прийняття і номер акта не зазначаються);

назва виконавця заходів з відстеження;

цілі прийняття акта;

строк виконання заходів з відстеження;

тип відстеження (базове, повторне або періодичне);

методи одержання результатів відстеження;

дані та припущення, на основі яких відстежувалася результативність, а також способи одержання даних;

кількісні та якісні значення показників результативності акта;

оцінка результатів реалізації регуляторного акта та ступеня досягнення визначених цілей.

14. Звіт про відстеження підписується керівником регуляторного органу.

**У К А З  
ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ**

**Про забезпечення участі громадськості  
у формуванні та реалізації державної політики**

*( Із змінами, внесеними згідно з Указом Президента N 525/2008 від 09.06.2008 )*

З метою налагодження ефективних механізмів партнерства держави з інститутами громадянського суспільства, вдосконалення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, забезпечення її прозорості та відкритості постановляю:

1. Підтримати ініціативу громадськості щодо створення системи постійного діалогу та взаємодії інститутів громадянського суспільства і органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

2. Запровадити практику проведення щорічних Президентських слухань як постійно діючого механізму громадських консультацій, оцінки діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, приурочивши перші Президентські слухання у 2005 році до річниці початку революційних подій у місті Києві в листопаді 2004 року.

Запропонувати інститутам громадянського суспільства в ході підготовки та проведення щорічних Президентських слухань оприлюднювати Національні доповіді зі стратегічно важливих питань соціально-економічного розвитку держави і громадянського суспільства, налагодження партнерства між державою та суспільством, зміцнення засад демократії в Україні, боротьби з корупцією, забезпечення відкритості та прозорості діяльності органів державної влади.

5. Кабінету Міністрів України:

1) вжити необхідних заходів щодо проведення у листопаді 2005 року перших Президентських слухань, внести у двотижневий строк пропозиції щодо забезпечення їх проведення;

3) забезпечити проведення конкурсу з підготовки Національних доповідей до Президентських слухань у 2006 році;

4) вжити в установленому порядку заходів щодо проведення до 1 листопада 2005 року громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, оцінки рівня їх взаємодії з громадянами та їх об'єднаннями, розробивши порядок сприяння її проведенню;

5) підготувати та подати до 1 січня 2006 року за результатами зазначеної громадської експертизи пропозиції щодо:

забезпечення прозорості та відкритості діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, зокрема формування нових вимог до діяльності таких органів, запровадження здійснення громадського контролю за їх діяльністю та участі громадян у прийнятті ними рішень;

підвищення кваліфікації державних службовців, насамперед оволодіння ними навичками якісного та ефективного спілкування, організації та забезпечення консультацій з громадськістю, участі заінтересованих сторін у виробленні та прийнятті рішень;

удосконалення законодавства з питань реєстрації та діяльності об'єднань громадян, зокрема забезпечення безпосередньої їх участі в процесі формування та реалізації державної політики;

організації постійних соціологічних досліджень громадської думки щодо діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування з визначенням на конкурсній основі виконавців таких досліджень.

6. Кабінету Міністрів України, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським, районним та районним у містах державним адміністраціям вживати заходів щодо:

проведення щорічних Президентських слухань, підтримки громадськості в підготовці, організації обговорення та оприлюдненні Національних доповідей;

організації та проведення конкурсів з визначення нових форм участі громадськості у прийнятті та реалізації рішень органів державної влади та органів місцевого самоврядування, розробленні пропозицій щодо стратегій розвитку інститутів громадянського суспільства, вирішенні конкретних соціальних проблем, а також залучення переможців таких конкурсів до участі у підготовці Національних доповідей та у Президентських слуханнях.

7. Кабінету Міністрів України забезпечувати фінансування заходів, пов'язаних з підготовкою та організацією Президентських слухань.

9. Визнати такими, що втратили чинність:

Указ Президента України від 11 квітня 2001 року N 244 "Про Всеукраїнську громадську раду";

Указ Президента України від 11 квітня 2001 року N 245 "Про Комісію сприяння демократизації та розвитку громадянського суспільства";

Указ Президента України від 7 жовтня 2002 року N 898 "Питання Комісії зі сприяння розвитку громадянського суспільства".

**Президент України**

**В.ЮЩЕНКО**

**м. Київ, 15 вересня 2005 року N 1276/2005**

**ЗАТВЕРДЖЕНО**  
**постановою Кабінету Міністрів України**  
**від 5 листопада 2008 р. N 976**  
*( Із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 1103 від 14.10.2009 )*

## **ПОРЯДОК**

### **сприяння проведенню громадської експертизи**

### **діяльності органів виконавчої влади**

1. Цей Порядок, розроблений відповідно до пункту 4 статті 5 Указу Президента України від 15 вересня 2005 р. N 1276 "Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики", визначає процедуру сприяння проведенню інститутами громадянського суспільства громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади.

2. Громадська експертиза діяльності органів виконавчої влади (далі - громадська експертиза) є складовою механізму демократичного управління державою, який передбачає проведення інститутами громадянського суспільства оцінки діяльності органів виконавчої влади, ефективності прийняття і виконання такими органами рішень, підготовку пропозицій щодо розв'язання суспільно значущих проблем для їх врахування органами виконавчої влади у своїй роботі.

У цьому Порядку під інститутами громадянського суспільства слід розуміти громадські організації, професійні та творчі спілки, організації роботодавців, благодійні і релігійні організації, органи самоорганізації населення, недержавні засоби масової інформації та інші непідприємницькі товариства і установи, легалізовані відповідно до законодавства.

3. Орган виконавчої влади сприяє інституту громадянського суспільства у проведенні громадської експертизи у разі надходження від нього письмового запиту із зазначенням:

його найменування, відомостей про легалізацію, місцезнаходження та електронної адреси (за наявності);

предмета і мети громадської експертизи;

переліку документів та інших матеріалів, необхідних для проведення громадської експертизи (далі - матеріали);

адреси, за якою надсилається відповідь на запит, або прізвища, ім'я та по батькові особи, уповноваженої одержати таку відповідь, її контактного телефону і електронної адреси (за наявності).

День надходження запиту є датою початку проведення громадської експертизи.

4. Орган виконавчої влади після надходження від інституту громадянського суспільства письмового запиту щодо проведення громадської експертизи:

1) видає у тижневий строк наказ (розпорядження) про проведення такої експертизи і заходів, пов'язаних з підготовкою матеріалів, із зазначенням прізвища, ім'я, по батькові та посади особи (осіб), відповідальної (відповідальних) за забезпечення взаємодії з інститутом громадянського суспільства, зміст якого доводить до відома інституту громадянського суспільства, що ініціює проведення громадської експертизи, протягом трьох днів з моменту його видання;

2) утворює у разі потреби робочу групу для підготовки матеріалів із залученням представників інституту громадянського суспільства, що ініціює проведення громадської експертизи;

3) розміщує у тижневий строк інформацію про надходження запиту щодо проведення громадської експертизи та заходи, здійснені органом виконавчої влади з метою сприяння її проведенню, на власному веб-сайті;

4) подає інституту громадянського суспільства матеріали або завірені в установленому порядку їх копії з урахуванням вимог та строку, визначених Законом України "Про інформацію".

5. Посадові особи органу виконавчої влади не повинні перешкоджати проведенню громадської експертизи та втручатись у діяльність інституту громадянського суспільства, пов'язану з її проведенням.

6. Пропозиції, підготовлені інститутом громадянського суспільства за результатами проведеної громадської експертизи (далі - експертні пропозиції), враховуються органом виконавчої влади під час підготовки програм соціально-економічного розвитку, державних цільових та регіональних програм, формування бюджетів відповідного рівня, вирішення питань поточної діяльності.

7. Орган виконавчої влади після надходження експертних пропозицій:

1) розміщує їх у тижневий строк на власному веб-сайті;

2) розглядає їх на найближчому засіданні колегії за участю представників інституту громадянського суспільства, що проводив громадську експертизу. У разі коли колегію не утворено, експертні пропозиції розглядає керівник органу виконавчої влади у двотижневий строк за участю представників інституту громадянського суспільства, що проводив громадську експертизу;

2-1) розробляє і затверджує за результатами розгляду експертних пропозицій заходи, спрямовані на їх реалізацію;

3) подає у десятиденний строк інституту громадянського суспільства, що проводив громадську експертизу, письмову відповідь про результати розгляду експертних пропозицій та заходи, спрямовані на їх реалізацію, з одночасним розміщенням відповідної інформації у засобах масової інформації та/або на власному веб-сайті;

4) надсилає в письмовій та електронній формі Секретаріату Кабінету Міністрів України для розміщення на урядовому веб-сайті "Громадянське суспільство і влада":

інформацію про найменування, прізвище, ім'я, по батькові керівника, поштову адресу, контактні дані інституту громадянського суспільства, що проводив громадську експертизу, предмет та строки її проведення;

експертні пропозиції, подані інститутом громадянського суспільства за результатами проведеної громадської експертизи;

затверджені органом виконавчої влади заходи для реалізації експертних пропозицій;

відповідь органу виконавчої влади інституту громадянського суспільства про результати розгляду експертних пропозицій та заходи для їх реалізації.

**КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ**  
**ПОСТАНОВА**

**від 26 листопада 2009 р. № 1302**

**Про додаткові заходи щодо забезпечення участі громадськості  
у формуванні та реалізації державної політики**

З метою створення умов для ефективної участі громадян і їх об'єднань в управлінні державними справами, здійснення громадського контролю за діяльністю органів виконавчої влади, а також забезпечення відкритості та прозорості діяльності таких органів, сприяння розвитку громадянського суспільства Кабінет Міністрів України **постановляє:**

1. Затвердити Загальне положення про громадську раду при Кабінеті Міністрів України, міністерстві, іншому центральному органі виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласній, Київській та Севастопольській міській, районній, районній у м. Києві та Севастополі державній адміністрації, що додається.

2. Установити, що до утворення громадських рад згідно з цією постановою при центральних і місцевих органах виконавчої влади функціонують громадські ради, утворені відповідно до законодавства, що діє на момент набрання чинності цією постановою.

3. Параграф 171 Регламенту Кабінету Міністрів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18 липня 2007 р. № 950 (Офіційний вісник України, 2007 р., № 54, ст. 2180; 2009 р., № 52, ст. 1789, № 78, ст. 2640), викласти в такій редакції:

“§ 171. Громадська рада.

Для забезпечення співпраці з громадськістю при Кабінеті Міністрів утворюється в установленому порядку Громадська рада.”.

4. Визнати такими, що втратили чинність, постанови Кабінету Міністрів України згідно з переліком, що додається.

5. Міністерствам, іншим центральним органам виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським, районним, районним у м. Києві та Севастополі державним адміністраціям забезпечити:

сприяння щорічному проведенню у районах, районах у м. Києві та Севастополі до 10 грудня, а в областях, м. Києві та Севастополі до 20 грудня — зборів представників зареєстрованих на відповідній території України громадських організацій, а також у м. Києві до 20 грудня — зборів представників всеукраїнських громадських організацій для формування громадських рад при Кабінеті Міністрів України, центральних і місцевих органах виконавчої влади;

створення сприятливих умов для функціонування громадських рад.

6. Рекомендувати виконавчим комітетам міських рад сприяти проведенню у містах зборів представників громадських організацій для формування громадських рад та створенню умов для їх функціонування.

7. Міністерству юстиції, Державному комітету телебачення та радіомовлення, Головному управлінню державної служби, Національній академії наук разом з іншими заінтересованими органами виконавчої влади та за участю об'єднань громадян розробити і подати у шестимісячний строк Кабінетові Міністрів України законопроект про забезпечення відкритості та прозорості діяльності органів державної влади, основні засади державної комунікативної політики, передбачивши в ньому, зокрема, проведення консультацій з громадськістю, у тому числі електронних, роз'яснювальної роботи стосовно цілей та механізму реалізації державної політики, розроблення механізму та гарантування громадянам вільного доступу до інформації, налагодження системної роботи телефонних “гарячих ліній”, реагування на звернення громадян, що подаються з використанням електронної пошти, організації проведення соціологічних досліджень, урахування громадської думки під час оцінки якості роботи органів виконавчої влади, забезпечення реалізації державної політики, спрямованої на задоволення потреб громадян та їх об'єднань.

ЗАТВЕРДЖЕНО  
постановою Кабінету Міністрів України  
від 26 листопада 2009 р. № 1302

**ЗАГАЛЬНЕ ПОЛОЖЕННЯ**  
**про громадську раду при Кабінеті Міністрів України,**  
**міністерстві, іншому центральному органі виконавчої влади,**  
**Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласній, Київській**  
**та Севастопольській міській, районній, районній у м. Києві та**  
**Севастополі державній адміністрації**

1. Громадська рада при Кабінеті Міністрів України, міністерстві, іншому центральному органі виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласній, Київській та Севастопольській міській, районній, районній у м. Києві та Севастополі державній адміністрації (далі — громадська рада) є постійно діючим колегіальним виборним консультативно-дорадчим органом, що діє з метою забезпечення участі громадян і їх об'єднань в управлінні державними справами, здійснення громадського контролю за діяльністю органів виконавчої влади, налагодження ефективної взаємодії таких органів з громадськістю, врахування громадської думки під час формування та реалізації державної політики.

2. У своїй діяльності громадська рада керується Конституцією та законами України, а також указами Президента України і постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, а також цим Положенням.

3. Основними завданнями громадської ради є:  
сприяння створенню умов для всебічної реалізації громадянами конституційного права на участь в управлінні державними справами;  
здійснення громадського контролю за діяльністю Кабінету Міністрів України, центральних і місцевих органів виконавчої влади;  
сприяння врахуванню Кабінетом Міністрів України, центральними і місцевими органами виконавчої влади громадської думки під час формування та реалізації державної політики;  
сприяння реалізації Кабінетом Міністрів України, центральними і місцевими органами виконавчої влади суспільно значущих громадських ініціатив.

4. Громадська рада відповідно до покладених на неї основних завдань:  
готує і подає органу виконавчої влади, при якому вона утворена, пропозиції щодо проведення консультацій з громадськістю, бере участь в їх організації;  
подає органу виконавчої влади, при якому вона утворена, під час проведення ним консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики обов'язкові для розгляду пропозиції та зауваження;  
здійснює громадський контроль за станом врахування органом виконавчої влади, при якому вона утворена, пропозицій та зауважень громадськості;  
вносить пропозиції щодо удосконалення діяльності органу виконавчої влади, при якому вона утворена, з питань, що стосуються суспільно-економічного розвитку держави та інтересів широких верств населення, захисту прав і свобод громадян та громадських об'єднань, проведення політичної реформи, формування стратегій національної безпеки, розроблення галузевих і регіональних програм, участі громадян у формуванні та реалізації державної політики, забезпечення прозорості і відкритості діяльності органів виконавчої влади, підвищення кваліфікації державних службовців;  
проводить громадську експертизу проектів нормативно-правових актів, що розробляються органом виконавчої влади, при якому вона утворена, і подає за її результатами пропозиції та зауваження;

інформує громадськість про свою діяльність, прийняті рішення та стан їх виконання.

Громадська рада при Кабінеті Міністрів України:

координує діяльність громадських рад при міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київській та Севастопольській міських, районних, районних у м. Києві та Севастополі державних адміністраціях з питань проведення консультацій з громадськістю і підготовки за їх результатами узгоджених пропозицій щодо формування та реалізації державної політики;

вивчає практику роботи громадських рад, рівень їх співпраці з відповідними органами виконавчої влади і подає в установленому порядку Кабінетові Міністрів України узагальнену інформацію та рекомендації щодо поглиблення такої співпраці;

надає методичну допомогу громадським радам.

5. Громадська рада з метою виконання покладених на неї завдань має право:

утворювати постійні та тимчасові робочі органи (комітети, комісії, експертні групи) відповідно до напрямів її роботи;

залучати до роботи ради працівників центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, представників вітчизняних та міжнародних експертних і наукових організацій, підприємств і установ (за згодою їх керівників), а також окремих фахівців;

організовувати і проводити семінари, конференції, засідання за круглим столом та інші заходи.

Члени громадської ради з метою виконання покладених на неї завдань мають право:

отримувати від центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування необхідну інформацію;

брати участь у засіданнях і нарадах, що проводяться органом виконавчої влади, при якому утворена рада, а також у засіданнях урядових комітетів та Кабінету Міністрів України у разі розгляду питань, щодо яких рада має окрему думку;

доступу до приміщень, в яких розташовано орган виконавчої влади, при якому утворена рада.

6. Громадська рада при районній, районній у м. Києві та Севастополі державній адміністрації, до складу якої входить до семи осіб, формується шляхом рейтингового голосування за кандидатів під час щорічних зборів представників не менше ніж однієї четвертої від кількості зареєстрованих у відповідному районі громадських організацій.

Громадська рада при Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласній, Київській та Севастопольській міській державній адміністрації, до складу якої входить до п'ятнадцяти осіб, формується шляхом рейтингового голосування за кандидатів під час щорічних зборів представників не менше ніж однієї четвертої від кількості зареєстрованих у відповідному регіоні громадських організацій.

Громадська рада при міністерстві, іншому центральному органі виконавчої влади, до складу якої входить до п'ятнадцяти осіб, формується шляхом рейтингового голосування за кандидатів під час щорічних зборів не менше ніж однієї четвертої від кількості зареєстрованих всеукраїнських громадських організацій.

Громадська рада при Кабінеті Міністрів України формується шляхом обрання по одному представнику від Автономної Республіки Крим, області, м. Києва та Севастополя за результатами рейтингового голосування за кандидатів під час щорічних зборів представників не менше ніж однієї четвертої від кількості зареєстрованих у відповідному регіоні громадських організацій, а також п'ятнадцяти представників за результатами рейтингового голосування за кандидатів під час щорічних зборів не менше ніж однієї четвертої від кількості зареєстрованих всеукраїнських громадських організацій.

Строк повноважень членів громадської ради — один рік.



7. Громадську раду очолює голова, який обирається шляхом рейтингового голосування членами ради з їх числа на засіданні ради строком на один рік.

Голова громадської ради має заступників, які обираються з числа членів ради за його поданням шляхом рейтингового голосування членами ради на її засіданні.

8. Голова громадської ради:

організовує діяльність громадської ради;

скликає та організовує підготовку її засідань;

підписує документи від імені громадської ради;

представляє громадську раду у взаємодіючих з Кабінетом Міністрів України, центральними і місцевими органами виконавчої влади, об'єднаннями громадян, органами місцевого самоврядування, засобами масової інформації.

9. Громадська рада провадить свою діяльність відповідно до затвердженого нею плану роботи.

Основною формою роботи громадської ради є засідання, що проводяться у разі потреби, але не рідше ніж один раз на квартал. Позачергові засідання громадської ради можуть скликатися за ініціативою двох третин від загального складу її членів.

Засідання громадської ради є правоможним, якщо на ньому присутні не менш як половина її членів.

У засіданнях громадської ради можуть брати участь Прем'єр-міністр України та члени Кабінету Міністрів України, керівники центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування.

10. Рішення громадської ради приймається відкритим голосуванням простою більшістю голосів її членів, присутніх на засіданні ради. У разі рівного розподілу голосів вирішальним є голос головуєчого на засіданні.

Рішення громадської ради враховуються органом виконавчої влади, при якому вона утворена, під час прийняття остаточного рішення або в подальшій роботі. У разі прийняття громадською радою рішення щодо необхідності доопрацювання проекту нормативно-правового акта такий акт доопрацьовується за участю громадської ради.

11. Забезпечення громадської ради приміщенням, засобами зв'язку, створення необхідних умов для її роботи та проведення засідань здійснює відповідний орган виконавчої влади. В органі виконавчої влади функції із організаційного та технічного забезпечення роботи громадської ради виконує підрозділ у зв'язках з громадськістю.

ЗАТВЕРДЖЕНО  
постановою Кабінету Міністрів України  
від 26 листопада 2009 р. № 1302

**ПЕРЕЛІК**  
**постанов Кабінету Міністрів України,**  
**що втратили чинність**

1. Постанова Кабінету Міністрів України від 15 жовтня 2004 р. № 1378 "Деякі питання щодо забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики" (Офіційний вісник України, 2004 р., № 42, ст. 2773).

2. Постанова Кабінету Міністрів України від 1 березня 2006 р. № 215 "Питання забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики" (Офіційний вісник України, 2006 р., № 9, ст. 537).

3. Пункт 5 змін, що вносяться до постанов Кабінету Міністрів України, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 21 травня 2009 р. № 518 "Про утворення місцевих та регіональних галузевих рад підприємців" (Офіційний вісник України, 2009 р., № 39, ст. 1318).

**КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ**  
**ПОСТАНОВА**  
від 6 січня 2010 р. № 10

**Про затвердження Порядку  
залучення громадян до формування  
та реалізації державної політики**

Кабінет Міністрів України **постановляє:**

1. Затвердити Порядок залучення громадян до формування та реалізації державної політики (додається).
2. Пункт 2 параграфа 53 Регламенту Кабінету Міністрів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18 липня 2007 р. № 950 (Офіційний вісник України, 2007 р., № 54, ст. 2180; 2009 р., № 52, ст. 1789, № 78, ст. 2640), викласти в такій редакції:  
"2. Громадське обговорення проектів актів Кабінету Міністрів проводиться відповідно до законодавства."

Прем'єр-міністр України

Ю. ТИМОШЕНКО

ЗАТВЕРДЖЕНО  
постановою Кабінету Міністрів України  
від 6 січня 2010 р. № 10

**ПОРЯДОК**  
**залучення громадян до формування**  
**та реалізації державної політики**

1. Цей Порядок визначає основні вимоги до організації і проведення органами виконавчої влади консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики (далі — консультації з громадськістю).

2. Консультації з громадськістю проводяться з метою залучення громадян до участі в управлінні державними справами, надання можливості для їх вільного доступу до інформації про діяльність органів виконавчої влади, а також забезпечення гласності, відкритості та прозорості в діяльності зазначених органів.

Проведення консультацій з громадськістю повинне сприяти налагодженню системного діалогу органів виконавчої влади і громадськості, підвищенню якості підготовки та прийняття рішень з важливих питань державного і суспільного життя з урахуванням громадської думки, створенню умов для участі громадян у розробленні проектів таких рішень.

3. Консультації з громадськістю проводяться з питань, що стосуються суспільно-економічного розвитку держави та інтересів широких верств населення.

В обов'язковому порядку проводяться консультації з громадськістю щодо проектів: нормативно-правових актів, що мають важливе суспільне значення і стосуються прав і обов'язків громадян, а також актів, якими передбачається надання пільг, переваг окремим категоріям суб'єктів господарювання, делегування повноважень органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування;

регуляторних актів;  
державних і регіональних програм економічного, соціального і культурного розвитку, рішень стосовно стану їх виконання.

4. Організацію і проведення консультацій з громадськістю забезпечує орган виконавчої влади, який безпосередньо готує пропозиції щодо реалізації державної політики у відповідній сфері державного і суспільного життя або є головним розробником проекту нормативно-правового акта.

5. Для координації заходів, пов'язаних з проведенням консультацій з громадськістю та моніторингу врахування громадської думки, при органах виконавчої влади утворюються в установленому порядку постійно діючі колегіальні виборні консультативно-дорадчі органи — громадські ради.

6. Консультації з громадськістю проводяться у формі публічного громадського обговорення (безпосередня форма) та вивчення громадської думки (опосередкована форма).

7. Публічне громадське обговорення передбачає організацію і проведення: конференцій, семінарів, форумів, громадських слухань, круглих столів, зборів, зустрічей з громадськістю, громадських приймалень;

теле- або радіодебатів, дискусій, діалогів, інтерв'ю та інших передач теле- і радіомовлення, Інтернет-конференцій, електронних консультацій, телефонних "гарячих ліній", інтерактивного спілкування в інших сучасних формах.

8. Вивчення громадської думки здійснюється шляхом: проведення соціологічних досліджень та спостережень (опитування, анкетування, контент-аналіз інформаційних матеріалів, фокус-групи);

запровадження спеціальних рубрик у друкованих та електронних засобах масової інформації; проведення експрес-аналізу коментарів, відгуків, інтерв'ю, інших матеріалів у пресі, на радіо та телебаченні для визначення позиції різних соціальних груп;

опрацювання та узагальнення висловлених у зверненнях громадян зауважень і пропозицій; проведення аналізу інформації, що надходить до спеціальних скриньок.

9. Органи виконавчої влади складають щороку орієнтовний план проведення консультацій з громадськістю виходячи з основних завдань, визначених Програмою діяльності Кабінету Міністрів України, Державною програмою економічного і соціального розвитку України, орієнтовним планом законопроектних робіт та іншими документами, а також з урахуванням пропозицій громадської ради.

Орієнтовний план проведення консультацій з громадськістю затверджується до 1 січня та оприлюднюється у засобах масової інформації, на веб-сайтах органів виконавчої влади або доводиться до відома громадян в інший прийнятний спосіб.

10. З метою організації та проведення консультацій з громадськістю з визначеної тематики орган виконавчої влади розробляє план, у якому зазначаються перелік питань (проблем), форма і строки проведення консультацій, порядок оприлюднення інформації про їх проведення та врахування результатів.

11. Інформаційне повідомлення про проведення консультацій з громадськістю оприлюднюється органами виконавчої влади у засобах масової інформації, на веб-сайті відповідного органу виконавчої влади.

12. До участі у проведенні консультацій з громадськістю залучаються органи місцевого самоврядування. Органи виконавчої влади забезпечують органи місцевого самоврядування інформаційно-аналітичними, методичними та іншими матеріалами з питань, пов'язаних з проведенням консультацій.

13. Органи виконавчої влади під час проведення консультацій з громадськістю взаємодіють із засобами масової інформації, надають їм необхідні інформаційно-аналітичні матеріали.

14. Узагальнені дані про результати проведення консультацій з громадськістю подаються міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими держадміністраціям Громадській раді при Кабінеті Міністрів України, а районними, районними у м. Києві та Севастополі держадміністраціями — громадській раді при Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласній, Київській та Севастопольській міській держадміністрації.

15. Публічне громадське обговорення організовується і проводиться органом виконавчої влади у такому порядку:

- визначення питання (проблеми) для обговорення;
- прийняття рішення про проведення обговорення;
- розроблення плану заходів з організації та проведення обговорення;
- визначення способів і строку проведення обговорення;
- оприлюднення інформації про проведення обговорення;
- забезпечення репрезентативності різних соціальних груп населення у процесі проведення обговорення (залучення їх представників з урахуванням соціальної структури суспільства, об'єднань громадян, що провадять свою діяльність у відповідній галузі (сфері) чи на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці);
- розроблення експертних пропозицій щодо шляхів вирішення питання (розв'язання проблеми);
- обговорення та збирання інформації про оцінювання громадськістю ефективності запропонованого рішення, його альтернативи;
- проведення аналізу можливих результатів виконання прийнятого рішення для різних соціальних груп населення;
- урахування результатів обговорення під час прийняття остаточного рішення;
- оприлюднення у засобах масової інформації, на веб-сайтах органів виконавчої влади, на урядовому веб-сайті "Громадянське суспільство і влада" результатів обговорення, прийнятого остаточного рішення та його обґрунтування, а також відомостей про стан врахування поданих пропозицій.

16. Планом заходів з організації і проведення публічного громадського обговорення в обов'язковому порядку передбачається:

- проведення інформаційної кампанії для надання попередніх відомостей з питань, винесених на обговорення;
- оцінювання можливих наслідків прийняття рішення;
- забезпечення репрезентативності відповідних соціальних груп населення;
- утворення робочої групи з питань організаційного забезпечення обговорення;
- проведення аналізу можливих результатів виконання прийнятого рішення для різних соціальних груп населення;
- визначення регламенту подання пропозицій;
- проведення моніторингу обговорення та оцінки його результатів;
- строк і спосіб оприлюднення результатів обговорення;
- урахування результатів обговорення під час прийняття остаточного рішення та інформування про це громадськості;

вирішення інших організаційних питань.

17. В інформаційному повідомленні про проведення консультацій з громадськістю у формі публічного громадського обговорення зазначаються:

- найменування органу виконавчої влади, який проводить обговорення;
- зміст питання (проблеми) або назва проекту акта, винесеного на обговорення;
- варіанти вирішення питання (розв'язання проблеми);
- соціальні групи населення, на які впливає або може вплинути прийняте рішення;
- можливі наслідки проведення в життя кожного альтернативного рішення для різних соціальних груп населення;
- спосіб забезпечення участі в обговоренні представників визначених соціальних груп населення;
- регламент участі громадськості в обговоренні;
- відомості про строк, місце і час проведення заходів, порядок обговорення, акредитації представників засобів масової інформації, реєстрації учасників;
- адреса, строк і форма подання письмових пропозицій та відгуків;
- адреса і номер телефону, за яким надаються консультації з обговорюваного питання;
- строк і спосіб оприлюднення результатів обговорення.

18. Для проведення публічного громадського обговорення шляхом електронних консультацій використовується урядовий веб-сайт "Громадянське суспільство і влада" та веб-сайти органів виконавчої влади.

Координація робіт із забезпечення технічної підтримки урядового веб-сайту "Громадянське суспільство і влада" та його супроводження, встановлення регламенту і стандартів обміну інформацією здійснюється Секретаріатом Кабінету Міністрів України.

19. Орган виконавчої влади для проведення електронних консультацій з громадськістю розміщує на урядовому веб-сайті "Громадянське суспільство і влада" та веб-сайті відповідного органу виконавчої влади:

- проект акта, винесеного на обговорення;
- інформацію про можливі наслідки виконання прийнятого рішення для різних соціальних груп населення;
- відомості про строки проведення обговорення на урядовому веб-сайті "Громадянське суспільство і влада" та веб-сайті відповідного органу виконавчої влади, а також про інші способи проведення консультацій із зазначенням місця і строку їх проведення;
- електронну адресу і номер телефону, за яким надаються консультації з обговорюваного питання.

20. Публічне громадське обговорення розпочинається з дня оприлюднення інформаційного повідомлення про його проведення.

Строк проведення публічного громадського обговорення визначається органом виконавчої влади і повинен становити не менш як один місяць.

21. Пропозиції та зауваження подаються у письмовій формі, надсилаються електронною поштою, через Інтернет, урядовий веб-сайт "Громадянське суспільство і влада" та засоби масової інформації.

Пропозиції і зауваження, що надходять на урядовий веб-сайт "Громадянське суспільство і влада" та веб-сайти органів виконавчої влади, оприлюднюються протягом двох днів з моменту надходження пропозицій і зауважень.

Усні пропозиції і зауваження, зокрема висловлені по телефону, фіксуються з обов'язковим зазначенням прізвища, імені та по батькові громадянина, його адреси.

Об'єднання громадян, наукові та експертні організації, інші юридичні особи подають пропозиції і зауваження у письмовій формі із зазначенням найменування та юридичної адреси.

Анонімні пропозиції не реєструються і не розглядаються.

Під час конференцій, семінарів, форумів, громадських слухань, круглих столів, зборів, зустрічей з громадськістю ведеться протокол, у якому фіксуються висловлені пропозиції і зауваження.

22. Пропозиції і зауваження, що надійшли під час публічного громадського обговорення, вивчаються та аналізуються із залученням у разі потреби відповідних фахівців.

23. Результати публічного громадського обговорення доводяться органом виконавчої влади до відома громадськості шляхом оприлюднення в засобах масової інформації, на веб-сайті відповідного органу виконавчої влади, урядовому веб-сайті "Громадянське суспільство і влада" з обов'язковим обґрунтуванням прийнятого рішення щодо неврахування пропозицій та зауважень громадськості.

24. Вивчення громадської думки організовується і проводиться органом виконавчої влади у такому порядку:

- визначення потреби у дослідженні громадської думки з певного питання;
- зазначення строку, форм і методів вивчення громадської думки;
- визначення першочергових питань, з яких проводиться вивчення громадської думки, альтернативних пропозицій щодо їх вирішення;
- визначення організації, на яку покладається проведення дослідження;
- зазначення ступеня репрезентативності соціальних груп населення, які охоплюються дослідженням;
- отримання підсумкової інформації про результати вивчення громадської думки;
- формулювання громадської думки щодо запропонованого рішення;
- урахування громадської думки під час прийняття органом виконавчої влади остаточного рішення;
- оприлюднення у засобах масової інформації, на веб-сайтах органів виконавчої влади результатів вивчення громадської думки.

25. У підсумковій інформації про результати вивчення громадської думки відображаються такі відомості:

- назва адміністративно-територіальної одиниці чи визначення окремої соціальної групи населення, щодо якої проводилося вивчення громадської думки;
- тема та питання, з яких проводилося вивчення громадської думки;
- форми і методи, що застосовувалися для вивчення громадської думки;
- ступінь допустимого відхилення від обраної моделі дослідження;
- інформація про осіб, що проводили дослідження;
- формулювання громадської думки щодо запропонованого рішення та її урахування під час прийняття органом виконавчої влади остаточного рішення;
- причини неприйнятності позицій громадськості.

26. Для організації вивчення громадської думки з метою отримання об'єктивної та достовірної інформації органи виконавчої влади можуть відповідно до законодавства укласти договори з дослідницькими організаціями, окремими фахівцями, експертами, об'єднаннями громадян на умовах відкритого конкурсу на проведення фахових, науково обґрунтованих соціологічних досліджень, спостережень, експрес-аналізу позицій різних соціальних груп.

27. Результати проведення консультацій з громадськістю враховуються органом виконавчої влади під час прийняття остаточного рішення або в подальшій роботі.

**СХВАЛЕНО**  
**розпорядженням Кабінету Міністрів України**  
**від 21 листопада 2007 р. N 1035-р**

## **КОНЦЕПЦІЯ** **сприяння органами виконавчої влади** **розвитку громадянського суспільства**

### **Загальні положення**

Сприяння розвитку громадянського суспільства є однією з найважливіших умов становлення України як демократичної, правової і соціальної держави. Це насамперед передбачає налагодження ефективної взаємодії органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства, що повинна базуватися на партнерстві, взаємозаінтересованості у досягненні цілей, пов'язаних з процесом демократизації усіх сфер державного управління і суспільного життя, соціально-економічним і духовним прогресом, всебічним забезпеченням захисту прав і свобод людини та громадянина.

Ця Концепція визначає основні засади діяльності органів виконавчої влади, спрямованої на створення сприятливих умов для розвитку громадянського суспільства та зміцнення демократії в Україні. Правовою основою Концепції є Конституція України, Цивільний кодекс України, Закони України "Про об'єднання громадян", "Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності", "Про організації роботодавців", "Про професійних творчих працівників та творчі спілки", "Про благодійництво та благодійні організації", "Про свободу совісті та релігійні організації", "Про інформацію", "Про соціальні послуги", "Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності", постанова Кабінету Міністрів України від 15 жовтня 2004 р. N 1378 "Деякі питання щодо забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики" та інші нормативно-правові акти, а також положення Загальної декларації прав людини, Міжнародного пакту про громадянські та політичні права, Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

До інститутів громадянського суспільства належать громадські організації, професійні і творчі спілки, організації роботодавців, благодійні організації, релігійні організації, недержавні засоби масової інформації та інші невідприємницькі товариства і установи.

### **Мета та основні завдання Концепції**

Мета цієї Концепції полягає у створенні сприятливих умов для подальшого розвитку громадянського суспільства та зміцнення демократії в Україні.

### **Основними завданнями Концепції є сприяння:**

- удосконаленню нормативно-правової бази з питань розвитку громадянського суспільства, діяльності інститутів громадянського суспільства, доступу громадян до інформації;
- розробленню та впровадженню ефективного механізму налагодження комунікацій між органами виконавчої влади та зазначеними інститутами;
- створенню належних умов для розвитку інститутів;
- формуванню громадянської культури суспільства - виявлення активної громадянської позиції, зокрема щодо участі у процесах формування та реалізації державної політики, усвідомлення громадськістю принципів співробітництва між органами виконавчої влади та інститутами;
- розвитку волонтерського руху, благодійництва і меценатства.

### **Принципи взаємодії органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства**

Взаємодія органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства організовується на основі таких принципів:

*соціальне партнерство* - налагодження конструктивної взаємодії органів виконавчої влади, зазначених інститутів і суб'єктів господарювання для вирішення питань державного управління і суспільного життя;

*забезпечення рівних можливостей* - створення органами виконавчої влади однакових умов для діяльності інститутів, пов'язаної із захистом прав і свобод людини та громадянина, наданням соціальних послуг;

*взаємовідповідальність* - усвідомлення органами виконавчої влади та інститутами спільної відповідальності за рівень їх взаємодії;

*відкритість та прозорість* - забезпечення органами виконавчої влади доступу інститутів до інформації шляхом:

- розроблення і впровадження ефективного механізму налагодження комунікацій з громадськістю;

- надання інститутам у повному обсязі інформації про свою діяльність, за винятком тієї, що відповідно до законодавства становить державну таємницю;

- проведення роз'яснювальної роботи щодо доцільності розроблення проектів рішень та їх прийняття;

- сприяння висвітленню у засобах масової інформації проектів ефективного співробітництва органів виконавчої влади з інститутами, питань розвитку громадянського суспільства;

*участь інститутів у формуванні та реалізації державної політики* - залучення органами виконавчої влади інститутів як заінтересованих сторін до управління державними справами;

*невтручання* - унеможливлення втручання органів виконавчої влади у діяльність інститутів, за винятком випадків, установлених законом;

*визнання органами виконавчої влади різних видів діяльності інститутів* - створення умов для різноманітної діяльності інститутів, налагодження взаємодії з ними на професійно-профільній основі;

*ефективність процесу взаємодії* - досягнення позитивних результатів у процесі взаємодії органів виконавчої влади з інститутами, прийняття органами виконавчої влади рішень з урахуванням суспільних потреб та інтересів.

### **Форми взаємодії органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства**

Взаємодія органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства може набувати різних форм залежно від цілей і характеру виконуваної роботи, обсягу повноважень суб'єктів, масштабу взаємодії (загальнодержавний, регіональний, місцевий рівень). Активно використовуються, зокрема, такі форми взаємодії:

*участь зазначених інститутів у розробленні та обговоренні проектів нормативно-правових актів з питань, що стосуються суспільно-економічного розвитку держави, інтересів широких верств населення, прав і свобод людини та громадянина;*

*здійснення інститутами громадського контролю за діяльністю органів виконавчої влади щодо розв'язання проблем, що мають важливе суспільне значення, у формі громадського моніторингу підготовки та виконання рішень, експертизи їх ефективності, подання органам виконавчої влади експертних пропозицій;*

*надання інститутами соціальних послуг відповідно до укладених договорів;*

*утворення спільних консультативно-дорадчих та експертних органів, рад, комісій, груп для забезпечення врахування громадської думки у формуванні та реалізації державної політики;*



співпраця органів виконавчої влади з інститутами з підготовки та перепідготовки кадрів, спільного навчання державних службовців та представників інститутів навичків ефективної взаємодії, ознайомлення широких верств населення з формами його участі у формуванні та реалізації державної політики;

проведення органами виконавчої влади моніторингу і аналізу громадської думки, забезпечення своєчасного публічного реагування на пропозиції та зауваження громадськості;

виконання спільних проектів інформаційного, аналітично-дослідницького, благодійного і соціального спрямування.

### **Налагодження комунікацій між органами виконавчої влади, інститутами громадянського суспільства та суб'єктами господарювання**

На даний час існує потреба у розвитку міжсекторної співпраці: органи виконавчої влади - інститути громадянського суспільства - суб'єкти господарювання.

Органи виконавчої влади сприяють підвищенню соціальної відповідальності суб'єктів господарювання, що є умовою формування в суспільстві культури благодійництва і меценатства.

Це передбачає:

розроблення механізму налагодження комунікацій між органами виконавчої влади, інститутами та суб'єктами господарювання;

заохочення благодійництва і меценатства;

стимулювання участі суб'єктів господарювання у розв'язанні соціальних проблем.

### **Сприяння міжнародній діяльності інститутів громадянського суспільства**

Міжнародна діяльність інститутів громадянського суспільства є важливим фактором формування позитивного іміджу України в світі. Органи виконавчої влади здійснюють заходи щодо сприяння:

міжнародному співробітництву інститутів з іноземними громадськими та міжнародними неурядовими організаціями;

інформаційному супроводженню міжнародної діяльності інститутів.

### **Напрями удосконалення актів законодавства з питань діяльності інститутів громадянського суспільства**

Створення сприятливих умов для діяльності інститутів громадянського суспільства на сучасному етапі передбачає:

спрощення процедури легалізації та реєстрації зазначених інститутів;

урегулювання підприємницької діяльності інститутів;

створення умов для розвитку благодійництва і меценатства;

запровадження механізму державного замовлення на надання інститутами окремих послуг на конкурсних засадах;

підтримку суб'єктів господарювання та громадян, які надають фінансову допомогу чи здійснюють добровільні пожертвування інститутам для розв'язання проблем, що мають важливе суспільне значення;

розвиток волонтерського руху;

імплементацию положень Міжнародного пакту про громадянські та політичні права, Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема щодо закріплення права іноземців та осіб без громадянства, які на законних підставах перебувають в Україні, створювати громадські організації;

спрощення вимог до установчих документів інститутів та ліцензування їх діяльності з надання соціальних послуг;

сприяння удосконаленню механізму участі територіальних громад у вирішенні питань місцевого значення;

удосконалення правового регулювання участі інститутів у прийнятті рішень органами виконавчої влади, діяльності громадських рад та інших консультативно-дорадчих органів, здійснення органами виконавчої влади моніторингу громадської думки з питань їх діяльності;

створення правових умов для забезпечення відкритості та прозорості діяльності органів виконавчої влади, публічності всіх етапів підготовки і прийняття рішень, доступу до інформації про діяльність та рішення зазначених органів.

### **Моніторинг реалізації Концепції**

Моніторинг реалізації Концепції проводиться органами виконавчої влади та інститутами громадянського суспільства спільно або самостійно. У рамках моніторингу здійснюються опитування громадської думки, аналіз пропозицій і зауважень громадськості, у тому числі тих, що оприлюднені у засобах масової інформації, та інші заходи для визначення ефективності виконання органами виконавчої влади основних завдань Концепції. Органи виконавчої влади створюють умови для здійснення громадського моніторингу стану реалізації Концепції.

За результатами моніторингу органи виконавчої влади по закінченні кожного року аналізують хід реалізації Концепції, забезпечують висвітлення у засобах масової інформації і громадське обговорення результатів своєї діяльності, а також підготовку і затвердження щорічного плану заходів з реалізації Концепції з урахуванням підсумків обговорення.

*{ Абзац другий розділу в редакції Розпорядження КМ N 858-р від 22.07.2009 }*

Щорічний план заходів з реалізації Концепції та звіт про результати виконання плану заходів за попередній рік органи виконавчої влади оприлюднюють на власних офіційних веб-сайтах та надсилають до 1 лютого Секретаріату Кабінету Міністрів України для розміщення на урядовому веб-сайті "Громадянське суспільство і влада".

*{ Абзац третій розділу в редакції Розпорядження КМ N 858-р від 22.07.2009 }*

*{ Абзац четвертий розділу виключено на підставі Розпорядження КМ N 858-р від 22.07.2009 }*

В органах виконавчої влади функції із забезпечення реалізації Концепції виконують підрозділи, відповідальні за взаємодію з громадськістю.

### **Очікувані результати**

Реалізація Концепції дасть змогу:

забезпечити подальший розвиток громадянського суспільства та зміцнення його інститутів:  
налагодити комунікації між органами виконавчої влади та зазначеними інститутами;  
підвищити рівень громадянської культури суспільства, активізувати участь громадян у діяльності інститутів, формуванні та реалізації державної політики;  
розвинути волонтерський рух, благодійництво і меценатство.